

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16 Temmuz 2014 Çarşamba

ADALET KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

16 Temmuz 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

**Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Teklifi (2/2282)**

1:32

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:32

Ramazan CAN	(Kırıkkale)	1:5, 6, 9, 10, 20
İsa GÖK	(Mersin)	5, 10, 12:13, 30
Ali Rıza ÖZTÜRK	(Mersin)	6:7, 8, 24:27
Ali İhsan KÖKTÜRK	(Zonguldak)	7:8
Turgut DİBEK	(Kırklareli)	8:9, 18
Murat BAŞESGİOĞLU	(İstanbul)	11:12
Av. Ekim ERGÜN (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		13:17
Prof. Dr. Cumhuriyet ŞAHİN		17, 18, 21
Hakkı KÖYLÜ	(Kastamonu)	18:20
Bekir BOZDAĞ (Adalet Bakanı)	(Yozgat)	20, 30:31
Oktay ÖZTÜRK	(Erzurum)	21:22
Şuay ALPAY	(Elazığ)	22
Ömer Süha ALDAN	(Muğla)	22:24
Dilek AKAGÜN YILMAZ	(Uşak)	27:30
Madde 1		32
Dilek AKAGÜN YILMAZ	(Uşak)	32
Madde 2, 3		32

Açılma Saati: 11.10
Kapanma Saati: 14.01

16 Temmuz 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.10

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mustafa Kemal ŞERBETÇİOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli ve yetkin üyelerini, Değerli Bakanımızı, bürokrat arkadaşları ve diğer katılımcıları selamlayarak, oluşan yeter sayı temelinde bugünkü toplantımızı açıyorum. Çalışmaların verimli olmasını temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir defa, Komisyonumdan özür diliyorum çünkü aşağı yukarı 2 defa “son toplantı” dedik ama hayatın zaruretleri, sözünüzü bazen geride bırakabiliyor.

Ben bir konuda bir gelişmeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Tabii, hukuk dili, gerek Anayasa dili gerek kanun dili, Türk hukukunun, pozitif hukukun önemli sorunlarından birisi. Çok yakın geçmişte, cumhuriyet tarihi boyunca hukuk dilindeki değişimler ve gelişmelerle ilgili yeni bir doktora tezi çok değerli bir bilim adamı tarafından hazırlandı, basıldı. Bana da bir hediye olarak gönderildi, inceledim. Gerçekten ciddi bir inceleme. Mesela bir Alman dil bilimcinin “tüze”yle ilgili bütün Türk diyalektlerini, ağızlarını ve lehçelerini inceleyerek müthiş bir performansla kitaba yazmış. Etkilendim doğrusu. Bugün, arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşlarıma birer tane, Bakanım bir tane, bürokrat arkadaşlara birer tane dağıtacaklar. Küçük bir hediye olarak görün. Bu bir pasta değil ama dil çok önemli. Anayasa dilimizin gelişmesi hem kritik...

Arkadaşlar, aslında dil bir mucizedir ve Türkçenin derin mucizesine rağmen, mucizevi derinliği boyutunda Türkçe incelenmemiştir. Türkçenin etimolojik dili bir Ermeni tarafından yazılmış iki cilttir. Türk Dil Kurumu, etimolojik sözlüğün daha birinci cildini zor çıkardı ve daha yayınlanmadı. Hele “semantoloji” dediğimiz anlam bilim yani anlamların sözcüklere dönüşmesiyle ilgili felsefi bilim, bizim dilimiz bakımından daha hazırlanmamış, yazılmamış. Bu küçük armağanımı size arz ediyorum. İnşallah, yazın tatilde biraz da bakarsınız.

Gündemimiz, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun bir maddesinin mülga fıkralarının yeniden tanzimine ilişkindir ve teklif sahibi arkadaşımızdan Komisyonumuza muhtasar şekilde, özetle ve dil ustalığı içerisinde açıklamasını istiyorum.

Buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Vermiş olduğumuz teklifin hukuken incelenmesi noktasında 157’nci maddeyle 153’üncü maddenin beraber değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum. 157’nci maddede yasa koyucunun gerekçesini sizlerle paylaşmak istiyorum. Soruşturma evresinin gizliliğinin, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerine uyulması bakımından bir zorunluluk olduğu ve her şeyden önce, suçsuzluk karinesinin sağlam tutulabilmesi yönünden vazgeçilmez nitelikte bulunduğu ifade edilmiştir. Söz konusu gerekçeye göre, aksi takdirde bizde ve yabancı ülkelerde örneklerine rastlandığı üzere yargısız infazlar sonucu insanlar ızdıraplara sürüklenmekte ve suçsuzluk karinesi lafta kalmaktadır.

Nitekim ceza muhakemesinin amacına baktığımızda, ceza hukukunun amacı maddi gerçeğin bulunmasıdır. Geçmişte yaşanan bir olay ve olaylar bütünü deliller aracılığıyla ortaya konularak maddi gerçek bulunmaya çalışılacaktır. Maddi gerçeğe, iddia, savunma ve yargı senteziyle ulaşılabilecektir. Ceza Muhakemesi Kanunu 157/1’e göre “Kanunun başkaca hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma hakkına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.” demektedir. Nitekim 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda böyle bir hüküm yoktu. Böyle bir hükmün olmaması savunma hakkının aleyhine idi. Fakat 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun genel sistemi içinde soruşturmanın gizli olduğu da aşikârdır. Nitekim yine 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu madde 160 “Soruşturma evresinde suça ilişkin deliller bulunur ve korunur.” demektedir. Soruşturmanın gizliliği ilkesi ile şüpheli veya üçüncü bir şahıs tarafından delillerin karartılmasının engellenmeye çalışılması, suçsuzluk karinesi ve kişilerin lekelenmemesi hakkını korumaktadır. Ceza Muhakemesi Kanunu 157’nin gerekçesi, kişilerin, masumiyet ilkesi gereği, lekelenmemesi

gerektiğini ortaya koymaktadır. Buna rağmen Ceza Muhakemesi gizliliğın mutlak olmadığını ifadeyle yetinmemiş, gizliliğın savunma hakkına da zarar vermeyeceğini açıklamıştır.

Netice itibarıyla biz kısa bir dönem önce burada bir değışiklik yaptık, bunu da bir “reform” olarak niteledik. Bu, doğrudur, ben de bir avukat taassubuyla hareket ederek bunun doğru olduğunu deklare ettim. Fakat geldiğimiz noktada, biraz acele ettiğimiz inancındayım. 157’nci maddeyle 153’üncü maddeyi beraber değılendirdiğimizde, 157’nci maddede soruşturma işlemlerinin savunma haklarına zarar gelmemek kaydıyla kısıtlanabilmesi ve soruşturmanın gizli olduğu aşıkârdır. Fakat değıştirmiş olduğumuz metinle, soruşturma başladığından kamu davasının kabulüne kadar geçen sürede soruşturmalar artık maalesef aleniye dönüşmüştür. Bizde soruşturmalar gizli, yazıllık prensibine göre giderken, duruşmalar ise sözlülük, konuşma üzerine gitmektedir. Buradan hareketle, 157’nci maddenin ayaklarının yere basmadığını, 153’üncü maddeyle çelişir hâle geldiğini bu değışiklikten sonra ve uygulamadaki hadiseler vuku bulduktan sonra gerçekten gördük. Burada 153’üncü maddeyle 157’nci maddeyi uyumlu hâle getirmek durumundayız.

157’nci maddenin 153’üncü maddeyle çeliştiğini söyledik. Bir örnek vermek istiyorum. Uyuşturucu kaçakçılığı ya da organize suçlar ya da faili meğhul bir cinayet işlendi, savcıya ihbarla geldi, savcı soruşturmayı başlattı. Savcı soruşturmayı başlatıp... Savcının gizlilik en önemli silahıdır. Savunma hakkının en önemli silahı da dosyaları inceleyebilme ve dosyalardan bilgi edinebilme hakkıdır. Savcı soruşturmayı açtıktan sonra soruşturmanın sıhhatli bir şekilde ilerleyebilmesi için delillerin karartılmaması lazım ve teknik izleme, iletişimin izlenmesi... Bu yollarla savcı soruşturmaya devam edecek. Soruşturmanın başından kamu davasının açılmasına kadar geçen sürede müdafiler ve yine bizim Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yapmış olduğumuz değışiklikle suçtan zarar görenin vekili artık dosyalardan bilgi, belge ve dosyalarda inceleme hakkını her aşamada elde etmiştir. Tabii ki kimseyi suçlamak istemiyorum ama bu bilgi edinme hakkı ve dosyaları tetkik etme, belgelerden suret alma hakkı maalesef kötüye kullanılmaya başlanmış, soruşturmalar değıfre edilmiş, soruşturmaların gizliliğının hiçbir anlamı kalmamıştır. Dolayısıyla, maddi gerçeğe ulaşmak zorlaşmış, olaydan haberdar olan failer de artık yakalanamaz hâle gelmiştir. Savcı bütün bu gizli tahkikatı toplum adına, kamu vicdanı adına yapar. Eğer toplumda soruşturmalar sonucunda kamu davası açılmasına giden boyutta deliller toplanamıyorsa, deliller karartılıyorsa kamu vicdanında artık suçluların ceza alamayacağı intibası doğmuştur ki, kanun koyucunun da buna müdahale etmesi gerekmektedir. Teklifi verme gerekçelerimizden biri de budur.

Yine 147’de “ifade ve sorgunun tarzı” başlıklı... “Suç isnadını bilemiyoruz. Suç isnadı nedir? Biz davayı niçin alacağız? Davayı alacak mıyız, almayacak mıyız? Müvekkilimizi nasıl savunacağız?” endişesi de aslında doğru bir endişe değıildir çünkü ifade ve sorguda, önce şüpheli ve saniğe isnat edilen suç anlatılacaktır. Buradaki anlatılma, sadece bildirme değıil, kapsamlı bir şekilde izah etmeyi de beraberinde getirmektedir. Nitekim Ceza Muhakemesi 147/1-b “anlatma” kavramını “bildirme”ye göre daha geniş kapsamlı bulmuş, bu nedenle “Açıklayıcı bilgilerin verilmesi gerekir.” demiştir. Müdafî ve şüphelinin “Dosya gizli, suç isnadını bilmiyoruz.” gerekçesi de bu meyanda yerinde değıildir. Soruşturma evresinde dosya içeriğinin şüpheli tarafından incelenebileceğı ve belgelerden suret alınabileceğı Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Yönetmeliğı madde 45’te 2010 yılında yapılan değıişlikle kabul edilmiştir ama kanunun çıkması uygulamadaki problemleri tamamen bertaraf edecektir diye düşünüyorum. Yine 6 Ağustos 2013 tarihli (Yönetmelik 99/1-b) Yazı İşleri Yönetmeliğı de aynı meyardadır.

Silahların eşitliğı ilkesini değıerlendirmemiz gerekiyor. Ceza Muhakemesi Kanunu’nda savunma makamının güçlendirilmesi elzem olmakla birlikte, iddia ve savunma makamı arasında hak ve yetkiler bakımından eşitliğın sağlanması mümkün değıildir, gerekli değıildir. Asıolan, savcı ve avukatın görevlerini ceza muhakemesi lafzına ve ruhuna uygun yapmalarıdır, birbirlerinin haklarına müdahale etmemeleridir. Kolluk-savcı-hâkim dayanışma üçgenine kolluk-savcı-hâkim-müdafî-avukat dörtgenini eklemediğimiz ve bu zihniyeti hafızalara kazımadığımız sürece Ceza Muhakemesi Kanunu ne kadar özgürlükçü olursa olsun uygulamada problemler doğuracağı da bir gerçektir. Burada bütün ihtilaf, bütün sıkıntı uygulamadan gelmektedir. Savunma makamına soruşturmayı başlatma ve sürdürme yetki si tanınamayacağı açıktır. Çünkü, kural olarak hiç kimse kendisi aleyhine sonuç doğuracak bir işe girişemez. Bu nedenle, savunma makamı ile iddia makamının eşit olmaması değıil, yetkiler arasında karşılıklılık bulunması önemlidir. Silahların eşitliğı ilkesi, iddia ve savunma makamlarına usul hukukuna ilişkin tanınan olanakların dengeli olması, dengenin savunma aleyhine bozulmaması... Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6’ncı maddesi “Adil yargılanma hakkı” başlığı altındadır. “Adil yargılanma hakkı” başlığı geniş yorumlanarak silahların eşitliğini de ihtiva etmiştir. Burada silahların eşitliğı şu şekilde izah edilmektedir Sayın Başkanım: Usuli, biçimsel eşitliğın artık, “Bir tarafın olayı değıer tarafa karşı kendisini olumsuz bir duruma sokmayacağı koşullar altında açıklayabilmesi.” olarak tanımlanmaktadır.

Soruşturma, inceleme yetkisini de sınırlandırmak gerekir fakat inceleme yetkisinin sınırlandırılmasının savunma hakkına da zarar getirmemesi lazım. Soruşturmanın amacını tehlikeye düşürecekse, bir; iki, kısmi ya da tam kısıtlama kararı veren sulh ceza hâkiminin kararına karşı itiraz yolu da mevcuttur. Dolayısıyla, cumhuriyet savcısı şartları öngördüğünde, soruşturmanın tehlikeye girdiğini sezdiğinde gerekçeli olarak bir talepte bulunacak. Sulh ceza hâkimi de neden, niçin ve nasıl soruşturma dosyasının incelenmesi, soruşturma dosyasından suret alınması soruşturmayı tehlikeye düşürüyor, bu gerekçelere somut şekilde cevap bulabilir ise tam kısıtlama istenmişse bile kısmi kısıtlama verebilir. Tabii ki bu hâkim kararı da itirazı havidir. Kısıtlama kararı verdikten sonra, cumhuriyet savcısı soruşturmaya resen başladığı için resen de gerekli gördüğünde takdirden kısıtlamayı kaldıracaktır, kaldırılabilmelidir. Soruşturma eften püften, sırf dosya incelenmesin diye kısıtlama istenemez, istenirse verilemez. Talep ve karar gerekçeli olmalı. Niçin belgenin alınması ya da dosyanın incelenmesi soruşturmayı tehlikeye düşürüyorsa izah edilmelidir, aksi hâlde verilmemelidir. Hangi hâllerde kısıtlama verilmelidir diye baktığımızda; bir, soruşturmanın geciktirilmesi; iki, engellenmesi; üç, olayın aydınlatılmasının zora sokulması; tehlikenin soyut değil somut olması, müdafî ve vekilinin yetkisini kötüye kullanması ihtimali kısıtlama gerekçesi olmamalı. Tehlike ihtimali değil gerçek olması. Yani, tehlike ihtimal hâllerinde -ihtimal hâllerinde değil gerçek bir tehlikeden bahsetmek gerekiyor- kısıtlama kararı istenmemeli, verilmemeli diye düşünüyoruz. Müdafî veya vekil tarafından bu yetkinin kötüye kullanılması ihtimali gözetilerek kısıtlama kararı verilemez. Yetkisini kötüye kullanıyorsa müdafî ya da vekil, kısıtlama yetkisiyle cezalandırılmamalı, disiplin ya da suç duyurusunda bulunulmalı. Zaten eylem de suç teşkil ederse, Türk Ceza Kanunu anlamında 285'inci madde unsurları da oluşuyorsa bir ceza hükmedilebilir.

Bir de Sayın Başkanım, her hâlde kısıtlanması mümkün olmayan belgeler var. 153/3'üncü maddede ifade, sorgu, tespit, keşif tutanakları, bilirkişi raporları, hazır bulunmaya yetkili oldukları işlem ve tutanaklar... Biliyorsunuz, yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 84'üncü maddesinde biz hazır bulunma yetkilerini müdafîye ve suçtan zarar gören vekiline artırdık, bunu da hep beraber yaptık muhalefetiyle iktidarıyla birlikte. Dolayısıyla, soruşturma aşamasının başından sonuna kadar olan devredeki, safahattaki hemen hemen bütün işlemlerde artık müdafî ve suçtan zarar görenin vekili hazır bulunabiliyor. Dolayısıyla, hazır bulunduğu için bu işlemler de artmıştır. Ayrıca, şüphelinin ve müdafinin hazır bulunmaya yetkili oldukları adli işlemler sınırlı sayım ilkesine tabi olmadığı için birçok gelişebilecek adli işlemlerde de hazır bulunma yetkisinin olması önemlidir diye düşünüyoruz biz. Tanık ve bilirkişilerin erken dinlenmesi, keşif, yer gösterme, arama, yüzleştirme gibi hadiseler de bu sınırlama kapsamına alınamayacaktır.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; biraz sürenizi alacağım, hakkınızı helal edin. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu madde 153, okuyorum: “(1) Müdafî, dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir. (2) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetki kısıtlanabilir.” Kısıtlama kararına itiraz edilebileceğini de söyledik. “(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklarla ilgili yasak uygulanamaz.” Demin de izah ettim. “(4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına almış olduğu delilleri inceleyebilir.”

Şimdi, Sayın Bakanımız da burada. Bu maddeyi ben biraz tartışmak istiyorum. Kamu davası açılması müessesesi 2005 yılında sistemimize girdi. Kamu davası açıldığı takdirde kamu davasının kabulü gerekçesi var. Kamu davasının kabul edilip edilmemesi ya da iade edilmesi aşamasında avukatın ve savunmanın herhangi bir rolü yoktur. Bu, hukuk sistemimizin özgürlüğü açısından doğru bir yaklaşım değildir diye düşünüyorum ben. Kamu davasını açılır hâle getirdikten sonra, mahkemeye ibraz ettikten sonra artık dosyanın - bana göre- aleniyet kazanması gerektiği, avukatın bu aşamada dosyaya müdahale etmesi gerektiği... Çünkü, avukat, müdafî, suçtan zarar görenin vekili dosyadaki durumu bilmeden bu dosyanın geri iade edilmesini nasıl talep edecek?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – O zaman teklifi öyle verseydiniz Ramazan Bey.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yani bu noktada davanın kabulüyle kamu davasının hazırlanması arasındaki geçen sürede bir de kamu davası geri çevrilir ise, tekrar bir hazırlanma durumu, usul eksiklikleri varsa bu aşamada avukat devreye girememektedir.

Sayın Bakanım, burayı da tekrar bir değerlendirelim diye düşünüyorum.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Ramazan Bey, önergeyi siz verdiniz.

İSA GÖK (Mersin) – Ramazan Bey, kilisenin bahçesindeki ağacı kestik, 3 elmanın lafı mı olur!

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Bu maddenin içerdiği haklardan zarar gören, demin de izah ettiğim üzere Sayın Başkanım, 153'üncü ve 157'nci maddeyle birlikte ele alınırsa sağlıklı sonuç alınabilir dedik. CMK 157'de kabul edilmiş soruşturma evresinin gizliliği adaletin belli bir düzende tecelli etmesi adına hem savunmaya hem de iddia makamına çok önemli kazanımlar sağlamaktadır.

Şüphelinin masumiyet karinesi altında çeşitli ithamlara maruz bırakılmaması bu yolla sağlanır. Burada delillere ulaşmak... Sadece şüpheli aleyhine değil şüpheli lehine olan delilleri de savcı araştıracaktır. Delil karartılması durumunda şüphelinin lehine olan delillerin de karartılması söz konusu olabilecektir ki bu da şüphelinin aleyhine olacaktır, dolayısıyla müdafinin de aleyhine olacaktır diye düşünüyorum. Anayasa'nın 38'inci maddesinde yer alan masumiyet karinesinden doğrudan faydalanması bu gizlilik sayesinde olacaktır.

Sayın Başkanım, soruşturma iki yönlüdür. Birincisi, suçu işlediği düşünülen kişilerin saptanması, ikincisi de delillerin ortaya çıkarılmasıdır.

BAŞKAN – Ya, buradaki arkadaşların hepsi ceza hukukunda derinlikleri olan arkadaşlar.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Şimdi, biz bir avukat olarak böyle bir teklif verdiğimiz için Sayın Başkanım, takdir edersiniz...

BAŞKAN – Ama teklifini sopalama hakkının olmadığını düşünüyorum. Teklifinizi sopolıyorsunuz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Az kaldı Sayın Başkanım, az kaldı inşallah.

BAŞKAN – Yo, yo, teklifinizi sopolıyorsunuz, arkadaşlar sopolasın!

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) - Hem veriyor hem dövüyor kendi teklifini. Teklif senin mi Bakan mı verdi? Yoksa sen Bakanın adına onun hazırladığı teklifi mi verdin?

BAŞKAN – Evet, peki, buyurun Ramazancığım.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Savunma makamı savunma görevini yerine getirirken müdafinin şüpheli hakkındaki suçlamayı bilmesi, leh ve aleyhteki delilleri bilebilmesi gereklidir. Olay terazinin iki kefi gibidir. İki kefe de aynı hizada olmalıdır. Kesinlikle iddia makamının yani gizliliğin terazisi kefi savunma müdafinin terazi kefesinden ağır gelmemelidir. Ağır gelecekse, kesinlikle savunma terazisinin kefesinin ağır gelmesi gerektiğine de inanıyorum ben.

Soruşturma evresinde, kovuşturma evresine nazaran sözlülük ve aleniyet ilkesi değil de yazıllık ve gizlilik ilkesinin hâkim olduğunu da beyan etmişim. Burada engelleri aşması ve soruşturmadaki rolünü icra etmesi için savunma makamına en elverişli imkân dosya inceleme hakkıyla tanınmaktadır. Savunma hakkı kutsaldır, soruşturmanın gizliliği de maddi gerçeğe ulaşmak için kutsaldır. Savunma hakkı soruşturmanın gizliliği ve akıbeti uğruna hangi durumlarda feda edilebilmelidir? Soruşturmanın amacının tehlikeye düşmesi ihtimaline karşı iddia makamının talebi üzerine sulh ceza hâkiminin vereceği karar ile müdafinin dosya inceleme yetkisi ve belge sureti alma yetkisi kısıtlanabilir. Bu kısıtlamayı tamamen ya da kısmi kısıtlama gibi algılamalıyız. Birincisi, 157/7'de yer alan savunma hakkına zarar vermeme koşulu, ikincisi de soruşturma amacının tehlikeye düşmesi. Bu iki şartın birbirleriyle, bu soyut ibarelerin ne zaman ve hangi hâllerde ihlal edileceğinin sınırlarını çizmemiz gerekiyor. Daha doğrusu, soruşturmanın gizliliği ve akıbeti uğruna savunma hakkı hangi hâllerde feda edilmelidir? Bu konuda hem Türk yargısı hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bize yol göstermektedir. İddia makamı açısından soruşturmanın gizliliği; bir, savcı soruşturmada teknik araçlarla izleme, gizli soruşturmacı atama, iletişimin dinlenmesi gibi yollara müracaat edecektir ve bu tedbirleri alacaktır. Bu tedbirlerin herhangi birinin ifşası ya da öğrenilmesi durumunda soruşturma akamete uğrayacaktır. Delillerin karartılması şüpheli kaçabilecek, başka şüpheliler varsa onlar haberdar edilerek farklı ifadeler alınabilecektir. Soruşturma sıcaklığına olduğu için, maddi gerçeğin ortaya çıkabilmesi için önemli bir evredir.

Soruşturma safhasını savcının yegâne silahı olarak gören doktrindeki görüş, iddia makamının savunma karşısında zayıflatılmamasını düşünmekte ve bu bakış açısının toplumun vicdanı, adalet beklentisini karşılamayacağı çekincesinden yola çıkmaktadır.

Gizliliğin belirli işlemlerde devam etmesi ve savunma hakkının serbest bırakılmamasının nedeni, adaletin suçlular karşısında zayıf ve silahsız kalması korkusu olarak açıklanmaktadır. Ancak, hatırlatmak gerekiyor ki CMK 157'de belirtilen gizlilik, salt iddia makamının bir silahı olarak soruşturma evresini öngörmemekte, aynı zamanda "savunma haklarına zarar vermemek" ibaresi de yer almaktadır.

İddia makamının her işlem açısından mutlak bir gizlilik kararı aldırma hakkı da yoktur. Savcı gizlilik kararını hâkimden talep ederken talebi gerekçeli, somut olacak, soruşturmanın amacını, neden, niçin, nasıl tehlikede olduğunu belirtecektir. Bunun üzerine ancak savunma hakkının zedelenmeyeceğine yine somut gerekçelerle "Neden, niçin, nasıl savunma hakkı zedeleniyor ve soruşturmanın amacı tehlikeye düşüyor?" sorularına mantıklı, somut gerekçeler olursa kısmi ya da tüm kısıtlama kararı verilebilmelidir. Ancak, maalesef uygulamada -savcı istedi, ayıp olmasın, meslek dayanışması, avukatlar hariç- kısıtlama kararı verilebilmekte; asıl sorumlu

uygulayıcıların bunu çözmemiz gerektiğine inanıyorum ben. Savunma bizim için çok önemli ancak maddi gerçeğin ortaya çıkması, delillerin kaybedilmesi de bizim için çok önemlidir.

Sonuçta, gizlilik iddia makamının en önemli silahıdır. Örneğin, organize suçlardan örnek vermişim ben.

Sayın Başkanım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını da ilgili de bu konuda örnek vermek istiyorum. “Adil yargılanma” başlıklı 6’ncı madde üçüncü fıkrada “Kişinin kendisine yöneltilen suçlamaların nedeni ve niteliğinden haberdar olması, savunma için gerekli zaman ve kolaylığın sağlanması.” “Bu iki fıkra ancak dosyanın incelenmesiyle gerçekleşebilecektir.” demektedir. Mahkemenin, bu hakların her temel hak ve özgürlükte olduğu gibi kısıtlanabileceğine dair kararları bulunmaktadır.

Mahkeme, müdafinin dosya inceleme yetkisinin yerel mahkemelerde meşru bir gerekçeyle yerel kanunlarla kaldırılabilirliğini, kısıtlanabilirliğini kabul etmektedir.

Öcalan kararı, Gorný Poland davası kararının 40’ncı paragrafında “Mahkeme kamu yararına belli dosyalarla gizlilik sağlayabilecektir. Ancak, istisnai olmalı, kural hâline gelmemeli.” denmektedir.

Yine, 16 Şubat 2000 tarihli Rowe Davis Birleşik Krallık bireylerinin haklarıyla ilgili davada, bireylerin haklarını korumak, kamu yararı için savunmaya evrak verilemeyeceğine hükmetmiştir.

Sonuçta, müdafinin dosya inceleme yetkisi, soruşturmanın gizliliği, savunmanın silahıdır. Her maddi olay açısından silahların eşitliği mutlaka bir tarafın lehine bozulacaktır. Ancak, her iki taraf da muhakeme silahlarını hukukun üstünlüğü doğrultusunda kullandığı sürece karşılıklı güvene dayalı hakkaniyetli ve adaletli bir sistem ortaya çıkacaktır.

Netice itibarıyla sözlerimi bağlıyorum. Biz savunma hakkına önem vermek durumundayız ama savcının gizli soruşturmada maddi gerçeği ortaya çıkarmasını da haklı bulmamız lazım. Burada bir denge oluşturmamız gerektiğine inanıyorum.

Teklif de uygulamada yaşanan problemleri bir nebze olsun çözmesi için verilmiştir diyor, Komisyonu tekrar saygıyla selamlıyorum.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Zaten Genel Kurul konuşması değil mi? Yirmi dakikadan fazla sürdü çünkü keserler orada sözünü, haberin olsun.

BAŞKAN – Bu haklı bir serzeniş.

Ramazancığım, teşekkür ediyorum.

Bu faydalı notların ya bir hukuk fakültesinin veya Barolar Birliğinin veya herhangi bir baronun dergisinde yayınlanması hâlinde mutlaka faydalı olacağını düşünüyorum.

Fakat değerlendirmenizde dile getirdiğiniz bir hususa özellikle katılmıyorum, o da şu: Evet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bağlayıcıdır, ışık tutar, Yargıtay içtihatları ışık tutar ama yasama organının yasa yapma yetkisi bir kurucu yetkidir, yasama organı sadece onlardan yararlanır. Onlarla bağlı olmaksızın onlara ışık tutabilecek yasalar, normlar ve projeler üretebilir. Onun için, yasama iradesini altlayan yaklaşımların, hele siyaset kurumundan çıkan böyle altlayan yaklaşımların aslında siyasetçinin siyaset kurumuna darbe vurması anlamına geldiğini... Efendim, siyaset üstü sorun yoktur. “Siyaset üstü” kavramı, tam bürokratik devletin veya zihniyetin ürettiği ve siyaseti kötülemeye, aşışılamaaya yönelik bir deyimdir. Ben, kurucu Komisyonumuzun bu değerlendirmenin ayırında olduğu bilinciyle evvela Değerli Hocam Cumhurbaşkanına hoş geldiler, çok özür diliyorum.

Katılanları paylaşalım arkadaşlarla.

(Bürokratlar tanıtıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, bir soru sorabilir miyim.

BAŞKAN – Bir soru var galiba. Söz vereceğim arkadaşlar, zamanımız var.

İSA GÖK (Mersin) – Ramazan Bey’e soracağım da.

Dediniz ki: “Şubat’ta değişen kanunla uygulamada bazı sorunlar çıktı. Uygulamada çıkan sorunların giderilmesi amacıyla teklifi veriyorum.” Değişiklik 21 Şubat, uygulama mart. Haziran ayında Plan ve Bütçe Komisyonuna bu değişiklik teklifi geldi. Mart, nisan, mayıs ayında, Türkiye’de üç ayda bir soruşturma yapıldı da avukatlar bu soruşturmanın delillerini alıp da ifşa mı ettiler? Sonuçsuz kalan bir soruşturma var mı? Uygulamada ne oldu üç ayda? Hangi soruşturma bu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, demin de arz etmeye çalıştım. 157'nci maddeyi biz... Ben kendi adıma söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Somut bir şey var mı?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – 157'nci maddeyi değerlendirmeden 153'üncü maddedeki bütün kısıtlama yasağını kaldırmıştık. Dolayısıyla, 157'nci maddede soruşturmanın gizliliği tamamen aleniyete dönüşmüştür ve uygulamada...

İSA GÖK (Mersin) – Somut bir şey var mı? Kanunun teklif gerekçesinde “uygulama sorunu” dediniz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Evet, doğrudur. Somut bir dosyadan... Somut bir dosya adı vermek istemiyorum ama dediğim gibi, bütün soruşturma dosyalarının tamamı aleniyete dönüşmüştür. Dolayısıyla soruşturmanın gizli olacağını da burada gerekçelendirmeye çalıştım ben.

İSA GÖK (Mersin) – Demek ki yok, doktriner bir çalışmayla geldi buraya.

BAŞKAN – Soru sorma, tabii, soranın hakkı. Cevabın sınırlarını belirleme cevap verecek olanın hakkı, aynıdır.

Sayın Bakanım, bizim İç Tüzük'ümüze göre -gerçi arkadaşlara söz vereceğim ama- Bakanın, yürütme organının, teklifin takdimden sonra sıra beklenmeksizin söz hakkı var. Bu aşamada herhâlde müzakereler...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, başka bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Bakanım.

Buyurun Ali Rıza.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Şimdi, bu teklifi Meclis Başkanlığı İnsan Hakları Komisyonuna da tali komisyon olarak göndermiş. Şimdi, buna ilişkin biz bir tartışma yaşamıştık hatırlarsanız HSYK Yasası görüşülürken. İnsan Hakları Komisyonunun toplanıp bu şeyi görüşüp görüşmediği konusunda bir karar olması lazım. Hatta o zaman bayağı tartışıldı, Meclis Başkanı müdahale etti, sonra Anayasa Komisyonu toplandı, görüşmeyeceklerini bildirdiler. Bu eksiklik giderildi mi acaba?

BAŞKAN – Sevgili Ali Rıza kardeşim, Komisyon Başkanınız parlamento hukukunun bütün inceliklerine, nüanslarına hâkimdir.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sevgili Başkanım, o zaman da hâkimdiniz.

BAŞKAN – Arz ediyorum.

Anayasa Komisyonunun misali suimisaldır.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Arz edeyim. Ama sordun Ali Rıza, onu izah edeyim.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – O zaman da siz Komisyon Başkanıydınız ve HSYK Yasası'nı görüştük. Anayasa Komisyonunun yaptığı bir uygulama değildi o, Anayasa Komisyonu ve Adalet Komisyonu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının müdahalesiyle o işlemi yapmak zorunda kaldı. Yani muhalif milletvekillerinin müracaatı üzerine yaptı.

BAŞKAN – Konuyu çok iyi biliyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Şimdi, ben size somut bir soru soruyorum: Böyle bir prosedür eksikliği giderildi mi, giderilmedi mi?

BAŞKAN – Arz edeyim: Benim için bağlayıcı olan Anayasa'nın 95'inci maddesine göre İç Tüzük'teki usuldür. İç Tüzük'teki usul, gündemi ana komisyon yapar, tali komisyon başkanı da yapabilir. Tali komisyon başkanı, bu gündemi yapmayacağını Komisyonumuza yazıyla... Dosyada mevcut Ali Rızacığım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Yok öyle bir şey işte. Olmadığını biz orada yaşadık, yok öyle bir şey.

BAŞKAN – Nasıl efendim?

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Yani, Komisyon Başkanı kendi görüşünü belirtemez. Komisyon Başkanı toplantıyı yapacak, tali komisyon başkanı...

BAŞKAN – Gündemi belirleme, münhasır şekilde, 26'ncı maddeye göre Komisyon...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sevgili Başkanım, bu tartışıldı, bu çözüldü.

BAŞKAN – Çözülmedi. Ali Rıza...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Siz buna uymak zorundasınız. Bakın, Meclis Başkanının komisyon çalışmalarına müdahale hakkı vardır ve nitekim, Meclis Başkanı orada o müdahale hakkını kullandı. Sizin Adalet Komisyonu Başkanı olarak Meclis Başkanının bu komisyona müdahale hakkına itiraz etme hakkınız yoktur.

BAŞKAN – Hayır, yok öyle şey.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Yoktur tabii, olmaz öyle bir şey. Yani siz bir derebeylik mi yönetiyorsunuz ki istediğiniz tarzda, İç Tüzük'ü bir kenara bırakarak, Meclis Başkanının geçmişteki uygulamasını bir kenara bırakarak istediğiniz gibi komisyon... Yani bunu ben sizin şahsınıza olarak söylemiyorum ama...

BAŞKAN – Tamam, kurumsal olarak söylüyorsunuz.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Kurumsal olarak. Bu doğru değil Sayın Başkan, ben bunu söylüyorum. Bu konudaki eksiklik giderildi mi?

BAŞKAN – Bunu izah etmeme izin verirseniz açıklayayım diyorum Ali Rızacığım, açıklayayım.

Bir: Meclis Başkanı Anayasa Komisyonuna bir gündem yapması talimatını verdi ve Anayasa Komisyonu gündemini yaptı. Gündemine rağmen Adalet Komisyonu tartıştı ve tali komisyondur, gündem yapar veya yapmaz, kendisi bize toplantı yapmayacağını ifade etmiştir ve “Bekletici sorun oluşturmaz.” teminde Adalet Komisyonu görüşünü oluşturdu, raporunu tanzim etti onu beklemeksizin ve Genel Kurul da bu usulü onayladı, bir.

İki: Bir defa, Meclis Başkanının veya herhangi bir komisyonun İç Tüzük normunu değiştirme yetkisi yok. 26'ncı maddede komisyon başkanına veya tali komisyon başkanına tanınan gündem oluşturma yetkisi monopol bir yetkidir, münhasır bir yetkidir, kendine özgüdür. Ama 26'ya göre, aşağıda, siz de öyle bir gündem isteyebilirdiniz, tali komisyondan isterdiniz veya ana komisyondan isteyebilirdiniz o iş için Ali Rızacığım. Yani, burada usul tartışması da açabiliriz ama...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sevgili Başkanım, bu konu çözüldü. Bakın...

BAŞKAN – Çözülmedi.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Hayır, çözüldü. Gündem oluşturmakla benim söylediğim farklı şey. Yani, ben burada muhalefet milletvekillerinin, Komisyon üyesi milletvekillerinin herhangi bir konu üzerinde bir dilekçe vererek gündem oluşturmamasından bahsetmiyorum. Siz bu konuyu Adalet Komisyonunun gündemine alırken tali komisyonun -komisyonun, komisyon başkanının değil- bu konuda kararının olup olmadığına bakmak durumundasınız, ben bunu söylemek istiyorum. Devam edebilirsiniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, tamam.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Ben de usule ilişkin bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ali Rızacığım, sağ ol.

Buyurun Ali İhsan Bey.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Ben, özellikle, teklifin Türkiye Büyük Millet Meclisine verildiği tarihe baktım, 11 Temmuz 2014 tarihinde verilmiş yani bundan beş gün önce verilmiş ve Adalet Komisyonunun gündemine alınmış. Biz bundan önceki toplantılarda, kendi ifadenizde de belirttiğiniz gibi, son toplantı olduğunu söylemenize karşın...

BAŞKAN – Kaç defa, iki defa söyledim.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – İki defa söylemenize karşın, bir milletvekili arkadaşımız tarafından beş gün önce verilen teklifi Adalet Komisyonunun gündemine aldınız. Şimdi, oysaki Türkiye'nin geride bıraktığımız süreçte, ciddi mağduriyetler yaşadığı, bizzat iktidar sözcüleriyle, Bakanlık tarafından, Başbakan tarafından kumpaslar kurularak insanların yıllarca cezaevlerinde çürütüldüğü bir süreçte bizim muhalefet parti milletvekilleri olarak sorunun çözümüne yönelik verdiğimiz teklifleri aylarca, belki yıllarca gündeme almadınız, Komisyon gündemine almadınız. Şimdi, zaten yasama yılı 1 Temmuzda tatile girmiş, Meclis uzatmaları oynuyor. Beş gün önce bir milletvekili tarafından, iktidar partisi milletvekili tarafından verilen bir teklifi daha önce verdiğiniz sözleri aşarak, dışına çıkarak, onları yadsıyarak bir toplantı düzenliyorsunuz, bizi toplantıya davet ediyorsunuz. Şimdi benim anlayamadığım konu şu, Sayın İsa Gök de söyledi: Yani, biz basına yansıyan, bu gündemin ivediliğiyle ilgili yani bu gündemle ilgili ciddi sorunların yaşandığına ilişkin herhangi bir şeye tanık olmadık, adliyelerden bize yansıyan bir şey de olmadı, barolardan da bize bu yönde bir “Efendim, bu konu acil bir konu, bunu gündeme alın, bunu bir an önce yasalaştırın.” diye öneri de gelmedi, üniversite çevrelerinden de gelmedi, yargı çevrelerinden de gelmedi. Şimdi, benim anlayamadığım konu şu yani şahsınıza değil, kurumsal olarak temsil ettiğiniz makama soruyorum: Sayın Ramazan Can'ın imtiyazı nedir? İmtiyazı, bu teklifin çok önemli, çok ivedi, çok acil olmasından mı kaynaklanıyor, yoksa Sayın Ramazan Can'ın özel, bizim bilmediğimiz, başka imtiyaza neden olacak özellikleri mi var? Yoksa bu bir teklif değil de Sayın Bakanın bir tasarısı mı? Az önce Sayın Ramazan Can zaten kendi teklif verdi, kendi eleştirdi. Yani, sanki teklif böyle olmalı der gibi ben verdim ama böyle olmalı der gibi bir konuşma yaptı. Şimdi, biz anlayamadık bunu yani bizim de kafamız karıştı.

Bir de şu soruyu soruyorum. Bu yani belki biraz ağır kaçabilir ama bu soruyu da sormak zorundayım.

BAŞKAN – Ağır olsun.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Ağır olsun ama bu gündeme de gelsin. Bu, özellikle uzatmaları oynadığımız bir dönemde herhangi bir ihtiyaç olmamasına karşın, bizim bildiğimiz, yargıdan kaynaklanan, adil yargılamaya katkı sağlayacak -bakın, özellikle söylüyorum- adil yargılamaya katkı sağlayacak bir ihtiyaç olmamasına karşın, bir milletvekili tarafından beş gün önce verilen bu teklifin Adalet Komisyonunun gündemine alınması, aslında geride bir bakanlık tasarısı olduğunun işareti midir ve diğer bir işaret de...

BAŞKAN – Bu ağır değil ya gayet normal.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Bu maddenin, 153'ün geri gelmesi önümüzdeki günlerde yaşanacak yeni operasyonların bir habercisi midir? Adalet Komisyonu önümüzdeki günlerde gerçekleşmesi muhtemel bu yeni operasyonlara zemin hazırlayan bir çalışma içerisinde midir? Az önce siz saygınıktan bahsettiniz. Yasama organı acaba buna alet mi edilmektedir? Şayet buna alet ediliyorsa yani biz yasama organı saygınlığının az önceki konuşmayla değil de bu tür uygulamalarla çok daha fazla zedelendiğini düşünüyoruz.

Bu soruları yanıtlamanızı istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ali İhsan Bey.

Arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Bir de Sayın Başkan, bizim bu konuda tekliflerimiz var CMK'yla ilgili, bekliyor raflarda. Onları niye birleştirmediniz, madem CMK'da değişiklik? Mesela yani çok ciddi konularda orada değişiklikler öngörüyor.

BAŞKAN – Tutukluluk vesaire şeyi var tabii.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ben mesela şimdi, Ramazan bu ceza hukukunu benden çok mu iyi biliyor? Ben komplekse kapılıyorum ya.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bu derinlik karşısında kompleks olacak değil ya!

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Biz de söz alalım mı Sayın Başkanım, hep beraber?

BAŞKAN – Soru sordular. Tabii, ben esasa gireriz diye cevap vereyim dedim. Ondan sonra vereceğiz zaten.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Vereceksiniz değil mi?

BAŞKAN – Tabii vereceğiz, sözü vereceğiz. Yani, ben arkadaşların sorularına... Ali İhsan sordu, esasa gelince...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Hayır, aslında Sayın Bakan söz alacak, anladım zaten konuyu da. Rıza arkadaşımız imza sahibi ama teklif Bakanlıktan geliyor. Sayın Bakan bizi dinledikten sonra konuşsa bence daha iyi olur.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

Bana sorunca Ali İhsan, ben hemen cevap vereyim diye... Belki konuşmanız aydınlatıcı olabilir.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Şimdi, şöyle: Usul açısından bence öyle bir yol izlersek daha iyi olur diye düşünüyorum Sayın Başkanım. Çünkü, gerek İsa Bey sordu, işte; Ali Rıza sordu, Ali İhsan arkadaşımız sordu.

Yani, şimdi, hepimiz burada çalışıyoruz, hukukçuyuz. Sizin dediğiniz gibi, buradaki arkadaşlarımızın her biri neyin ne olduğunu görebilecek nitelikte. Bu değişiklik teklifi gerçekten üzücü, onu söyleyeyim. Yani, geçmişte de buna benzer teklifler veya işte değişiklikler yaşadık. Hatırlıyorum, geçen dönem hep beraber temel kanunları çıkardık. Onların içerisinde, Ticaret Kanunu yürürlüğe girmeden hatta değiştirdik hatırlarsanız, belki Borçlar Kanunu'nda da olabilir ama Ticaret Kanunu'nu çıkardık, Genel Kuruldan geçti çünkü belli bir süre verildi ama yürürlüğe girmeden birçok maddesini tekrar getirip burada değiştirmek zorunda kaldık. Ama biraz daha farklı, teknik itirazlar vardı belki piyasadan, işte, ticaret erbabından ama burada Sayın Başkanım, bu teklifin -hiç uzatmayalım, kelimeleri de dolandırmayalım- çok açık bir şekilde 17 Aralık-25 Aralık operasyonu sırasında, sonrasında yaşanan o panikle "Ya, işte biz ne yapacağız, ne edeceğiz? Bu soruşturmalarda ne var, ne yok? Ne yapalım?" diye arkadaşlar veya Bakanlık düşünmüş ve derhâl... İşte o gelen paket içerisinde bu madde de var, bununla beraber başka maddeler de vardı, hatırlayın yani o telefon dinlemelerle ilgili, işte, arama, el koymalarla ilgili ağır ceza mahkemesine verilen değişiklikler, onlar da gelecektir mutlaka yani oy birliğiyle, efendim, kararların alınmasına yönelik çok değişiklikler yaptık. Geçenlerde çıkardığımız yasada da sulh ceza hâkimine verdik, tek hâkime verdik, neyi verdik? Takipsizlik kararlarına itirazı tek hâkime verdik, böyle çok tuhaf şeyler de yapıldı. O arada, tabii ki görünen oydu ki soruşturma dosyalarında ne var, ne yok, biz bir görelim. Bunun için ne yapalım? 153'üncü maddedeki hükümleri kaldıralım. İşte,

efendim, bizden gizlenmesin. Şimdi, anladığım o ki o süreçten sonra burada değişiklikler de yapıldı, amacına ulaştı arkadaşlarımız. Evet, onu savuşturduk. Ben Twitter’da da yazdım az önce bunları, savuşturduk. Artık bu saatten sonra hazırlıklarımızı da yapıyoruz. Sayın Başbakan da sürekli her yerde söylüyor: “Cemaate operasyon yapacağız. Cemaatle ilgili her tür hazırlığımız var.” Ben hafta sonu ilimdeydim. Belki arkadaşlarımızın da vardır, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, orada dernekler var, iş adamı dernekleri var. İşte, KIAD var, efendim, Edirne’nin değişik... Biliyoruz ki bu derneklerin yapılanmasının bir kısmı cemaat iş adamları, efendim, işte, ona yakın olan iş adamlarının kurduğu dernekler var; Edirne’de Bölge Vergi Denetim Birimi var, hepsine birer tane zarf göndermiş: “Ticari defterlerinizi şu kadar süre içerisinde Edirne’deki Bölge Vergi Denetim Birimine teslim edeceksiniz.”

Şimdi, yani, orada da ayrı bir operasyon var. Yani, bizim daha evvel bu vergiyi... Hukukun dışında vergiyi de işin içerisine sokmuşlar, vergi denetimini de sokmuşlar. Yani “Size nefes aldirmayacağız, yaşatmayacağız.” gibi bir anlayışı zaten sergiliyor iktidar ama bu arada bu yükü tekrar getirmenin...

Yani, az önce ben Ramazan arkadaşımızı dinliyorum: “Soruşturmanın gizliliği önemlidir, şudur, budur.” Arkadaşlar, bunu değiştiren bilmiyor muyduk? Biliyorduk, siz de biliyordunuz, biz de biliyorduk, o gün bunlar konuşulmuştu.

Az önce, toplantıya başlamadan evvel Hakkı Bey’le de burada konuşurken sanıyorum Ömer Süha Bey “Bir yıl içerisinde bu teklifi tekrar değiştirirsiniz, bu yasayı tekrar değiştirirsiniz.” demişti, hatta uygulamadan geldiyse arkadaşlarımız, “Yok o bir yıl da sürmez, altı ayda bu değişiklik olabilir.” gibi beyanlar da olmuştu. Ama şimdi bu değişikliğin tekrar gelmesi uygulamayla hiç alakalı değil arkadaşlar, “O gün işimize geliyordu, ihtiyacımız vardı, değiştirdik, işimizi hall ettik. Bugün işimize gelecek, tekrar değiştiriyoruz, eski hâline getiriyoruz. Bu kez cemaat dosyaları görmesin, biz operasyon yapacağız, onların avukatları gelip bu dosyalarda ne var ne yok görmesin.” Yani, az önce arkadaşlarımız da söylediler, Meclisi hele hele böyle bir ortamda, böyle bir durumda bu noktaya getirmek gerçekten üzücü arkadaşlar. Anlıyorum ki bayramdan sonra da bu Meclis çalışacak, bu değişiklikler Genel Kurula da gelecek, başka değişiklikler de gelebilir ve Mecliste, işte, yaz aylarında, ramazan ayında burada çalışıyoruz. Bir taraftan Cumhurbaşkanlığı seçim süreci gidiyor ama ona rağmen bu değişiklikleri getiriyorsunuz.

Yani, benim de bunları söylerken -çok fazla uzatmayayım sözlerimi- üzüldüğümü bilmenizi istiyorum. Hiç yakışmıyor -bunu zaman zaman söylüyorum- hukukla uğraşmak, hukuku böyle silah gibi kullanmak, efendim, vergi denetimini mali silah gibi kullanmak... Bunları geçmişte hangi iktidarlar yaptıysa -bilmiyorum yaptılar mı, zaman zaman belki yapmaya tevessül etmişlerdir ama inanın hiçbirisi iyi anılmamıştır, sizler de öyle anılmayacaksınız diyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım da eğer düşüncelerini bu açıklamalar doğrultusunda bizlere aktarırsa mutlu olurum.

Teşekkür ederim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkan, bir dakika, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Vereceğim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Bilgi vermem lazım da.

BAŞKAN – Yok, yok, genelde vereceğim, notları al.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yok, yok, Plan Bütçede idi bu teklif...

BAŞKAN – Onu biliyorum, açıklarsın.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Onu diyorum, ona ilişkin...

BAŞKAN – Veririm Üstat da, yani, şimdi ben de söz...

Buyurun Ramazancığım. Yani, not alırsanız kümülatif olarak cevap verirsiniz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yok, yok, cevap verme açısından değil.

Sayın Başkan, bu konu perşembe günü öneri şeklinde, madde ihdası şeklinde Plan Bütçede gündeme geldi, orada tartışmalar yaşandı. Bunun üzerine Milliyetçi Hareket Partili ve Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşlarımız dediler ki: “Bu Adalet Komisyonunun işi. Siz bir kanun teklifi verin, Adalet Komisyonunda görüşülsün.” Bunun üzerine grup başkan vekillerinin tamamı bir araya geldiler, görüştüler bu teklifin verilmesi üzerine.

BAŞKAN – Yani, o zaman “Parti tasarrufu.” diyorsunuz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yani, bütün partilerin mutabakatıyla gerçekleşti.

BAŞKAN – Anladım, yani “Bireysel değil, parti.” diyor.

Evet, anlaşıldı.

İsa Bey, siz söz istediniz galiba.

İSA GÖK (Mersin) – Hayır, bir evrak istedim de...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Konuşmaya biz Barolar Birliği ile Sayın Hocam...

BAŞKAN – Tabii, alacağım, vereceğim şeyi.

İSA GÖK (Mersin) – Ben Ramazan Arkadaşım tarafından bir lafın geri alınmasını istiyorum.

BAŞKAN – Nasıl efendim?

İSA GÖK (Mersin) – Bakın “Silahların eşitliğine gerek yoktur.” lafı geçti, bu çok ağrıma gitti. Ben avukatım, otuz yıllık avukatım. “Silahların eşitliğine gerek yoktur.” diyen arkadaş Adalet Komisyonunda üye de olamaz, oturamaz da. Bu Adalet Komisyonu ve “Silahların eşitliğine gerek yoktur.” diyorsa bir defa bina temel den gitti, bina gitti.

BAŞKAN – Evet, peki, anladım.

Teşekkür ediyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Hakkı Başsavcım dahi orada, bakın, Hakkı Köylü dahi orada lafı duyunca yüzünü ekşitti.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yok, ben şöyle anladım onu...

İSA GÖK (Mersin) – Yani, bu olmaz, bu lafı kaldıralım bir, tamam mı arkadaşlar?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – “Böyle bir kurala bile gerek yok.” manasında anladım ben.

İSA GÖK (Mersin) – Yok, öyle anlama, öyle olmadığını sen de biliyorsun Hakkı Bey.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ben öyle anladım.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Ramazancığım, en son şey yapacağım ya.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ben konuşmamda avukatları terazinin bir kefesine, iddia makamını bir kefesine koydum. Bunların arasında eğer eşitler arasında öncelik varsa savunmaya verilmelidir dedim ben. Bunu diyen bir kişi silahların eşitliğine nasıl karşı çıkar.

BAŞKAN – Anladım, tamam. Ya, müzakeremizin konusu şey değil tabii. Ramazancığım, teklif sahibi olarak bunları not alırsanız bir söz veririm. Hem arada şey de değil...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, arkadaşların soruları karşısında bir açıklama yapma ihtiyacı duyuyor musunuz?

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Pardon, siz görüşme açtınız mı?

BAŞKAN – Açmadım, esasa geçiyorum, geçmedik daha.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Hayır, isterseniz tamamlayalım biz.

BAŞKAN – O zaman, Bakanım, isterseniz bunları genel olarak şey yapın. Komisyon Başkanına tevcih edilen açıklama istekleri var, onlara ben Başkan olarak cevap vereyim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Turgut Bey, bu sistemimiz sert kuvvetler ayrılığı değil, yumuşak kuvvetler ayrılığı veya yumuşak kuvvetler birliği.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Ayrılık...

BAŞKAN – Yok, yok, kuvvetler ayrılığı, parlamenter sistem yumuşak kuvvetler ayrılığı.

Yumuşak kuvvetler ayrılığında... (Gürültüler) Bakın efendim, bir dakika, ben anlatayım, anayasal düzenimizi ona göre yapıyoruz.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkan, bütün konuşmalarınıza önem veriyoruz. Yani, sizin konuşmalarınız hem aklımızda hem bazen biz de...

BAŞKAN – O önemde...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Onun için yanlış düşmeyin yani.

BAŞKAN – Düşmemek için. Göreceksiniz, tenevvür edeceksiniz yani düşmeyeceğim.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sonra tecrübenize...

BAŞKAN – Yok yok, tenevvür edeceksiniz, aydınlanacaksınız.

Bakın, bu konuda en güzel, Erdoğan Teziç’in “Kanun” adlı doktora tezidir. Kanunlar parlamenter sistemde kural olarak - çünkü parlamenter sistemde aslında bir düalizm vardır: Muhalefet, iktidar; iktidarın Parlamento kanadı vardır, yürütme kanadı vardır- birer araçtır. Elbette ki muhalefet de bir milletvekilidir, kurumdur, teklif hakları vardır. Genellikle yürütme organının -doğru veya yanlış,

yerinde veya değil- kanun tasarısı veya mensubu bulunduğu parti iradesini kullanarak, milletvekilleri aracılığıyla kanun teklifi yapma hakkı vardır parlamenter sistemde. Ha, bu doğru mudur, yanlış mıdır? Kullanılmalı mı, kullanılmamalı mı? Ben olsam bir kanunu iki ayda, üç ayda, dört ayda, beş ayda değiştirmem, bunu rasyonel görmem ama zaruret olması hâlinde -Bakanımız onu açıklayacaktır- elbette ki bu teklif görüşülür. Ve burada Komisyon Başkanının bu gündemi yapmama seçeneği yok, bizim Parlamento hukuku bakımından seçeneği yok. Süre kısa. Burada önemli olan bir: Muhalefet bütün görüşlerini, eleştirilerini diyaletik yapı içerisinde -cevap, soru, karşılık, tez- ortaya koyacaktır; kabul veya reddedecektir. Yani, burada bütün mesele objektif bir müzakere zemini; zaten var, hepiniz sağ olun, bu çok önemli ama parlamenter sistemin tabii gereğinin bu olduğunu ve parlamenter sistemde iktidarı elinde bulunduran birimlerin bağımsız hareket etme gibi bir seçeneğinin olmadığını yüksek Komisyon üyesi arkadaşlarımla paylaşmak istiyorum.

Ben esasa geçiyorum.

Söz almak isteyenler...

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Muratçığım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Vereceğim Ali Rızacığım, vereceğim.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkanım, şimdi, bakın, usulle ilgili “Sayın Bakan bunun gerekçesini açıklar.” diyorsunuz. Belki Bakan çok doğru şeyler söyleyecek, biz de burada saatlerce tartışmayacağız.

BAŞKAN – Vereyim o zaman tabii. Tamam, vereyim.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Örneğin, Bakan diycek ki yiğitçe: “Arkadaşlar, bir operasyon var, onun için biz bunu getiriyoruz.”, biz de konuşmayacağız yani.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, usul tartışmaları aslında Komisyonu ilgilendiren tartışmalardır. İstisnaen de yürütme organı katılabilir. Böyle bir katılma veya Komisyon üyelerimize açıklama ihtiyacı içindeyseniz söz vermek isterim, değilse esasa geçeceğim.

Buyurun Bakanım.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Esas üzerinde konuşalım.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun Muratçığım.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bir kere Komisyon Başkanı olarak daha önce serdetmiş olduğunuz iradenin kılınmasına üzülük tabii. 2 kez “Bu toplantı son toplantıdır.” dedik ve kapattık. Bu sadece zatıalinizin değil bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımızın iradesiydi. Tabii, bu iradeyi ancak Genel Kurul değiştirebilir aslında.

BAŞKAN – Çelişkili davranış yapar.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Şu anda Meclis normal şartlar altında tatilde yani İç Tüzük’e göre, Genel Kurulun çalışması istisnai bir durum, komisyonların şu anda çalışmaması lazım, böyle bir sıkıntılı durum oldu. Bu tabii, hepimize karşı olan bir muhabbeti de açıkçası sorgulatmamıza sebep oldu.

İki, kanun teklifinin usulüne ilişkin. 11 Temmuzda verilmiş Ali İhsan Bey’in dediği gibi, çok hızlı bir şekilde takip edilmiş ki Komisyonumuzda Meclise verilen onlarca kanun teklifi var yani bunun onun önüne geçmesi, kamu yararı açısından acil durum nedir, onu da izah etmek mümkün değil. O kadar acele gitmiş ki Kanunlar ve Kararlar sayı bile vermemiş arkasındaki havaleden baktığımızda.

BAŞKAN – Var, var, suret gönderiliyor ya, arkası verilmiyor.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Bendekinde yok.

BAŞKAN – Tabii, tabii, esas var.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sevgili Başkanım, ikincisi, bu kanun teklifi değişikliği Plan ve Bütçe Komisyonunda değiştirilmek üzere teşebbüs edildi.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Doğru.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Hepimizin itiraz ettiği “Arkadaş, bu kanunun görüşmeleri Adalet Komisyonundadır.” itirazımız bir kez daha test edilmeye çalışıldı ama orada teşekkür etmemiz lazım Antalya Milletvekili Mehmet Günel arkadaşımız, Manisa Milletvekili Erkan Akçay arkadaşımızı, bütün muhalefet partili milletvekilleri, hem Adalet Komisyonunun hukukunu koruma adına hem de Medisin yerleşik kanun yapma teamüllerini koruma adına çok büyük mücadele verdiler yani öyle hemen iki görüşmeyle olmadı bu, saatlerce orada -Ramazan Bey şahit oldu herhâlde- çok sert tartışmalar geçti.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Doğrudur, olaylar büyüktü.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Yani herkesin tansiyonunun 18’e, 20’ye fırladığı çok sert tartışmalar oldu. Anlaşıldı ki geçmeyecek, sonra kanun teklifi yoluyla buraya, Adalet Komisyonuna gelme yolu benimsendi. Aslında olabilseydi bu torba yasaya atılıp o şekilde geçecekti, istemediğimiz olumsuz bir örneğe de şahit olacaktık. Onun için bu mücadeleyi veren arkadaşlara gerçekten burada yürekten teşekkür ediyoruz.

Diğer bir mesele Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; şimdi, sıra sayısı 560 olan kanun teklifi. Ne yaptık bu kanun teklifinde? 153’ü değiştirdik, müdafiyeye belgeleri inceleme erki verdik. Şimdi, ben burada şöyle hemen acele baktım, 10 tane iktidar partisine mensup arkadaşımızın imzası var bu teklifte.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Şubattakinde.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Şubattakinde, Ramazan Bey de dâhil olmak üzere AK PARTİ’ye mensup Komisyon üyesi 10 arkadaşımızın teklifte imzası var. Arkadaşlar, beş ayda, altı ayda yani sizin iradenizi bu kadar saptıracak ne oluyor? Yani bu hakikaten sorgulanması gereken bir husus yani beş ay evvel bir kanun teklifi veriyorsunuz, altı ay sonra, beş ay sonra tekrar bunu değiştirme konusunda bir girişime giriyorsunuz. Bu, ilk örnek değil, bu artık sıradanlaştı. Üç ay içerisinde, beş ay içerisinde bunları teker teker değiştirmek ihtiyacı oluyor, bu da tabii sorgulanması gereken bir konu.

Şimdi, silahların eşitliği, işin esasına geçmeye çalışıyorum. İddia, savunma yahut da bizim zamanımızda kalan şablon şekliyle bu dengeyi korumamız lazım, kanun koyucunun bu dengeyi koruması lazım. Soruşturmanın selameti için konmuş olan parametrelere dikkat etmesi lazım ama adil yargılanma hakkı ve herkesin tutuklandığında serbest bırakılması için mahkemeye başvurma hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 5’inci maddesinin (4)’üncü fıkrasının da dikkate alınması lazım. Bu konuda verilmiş ihlal kararları var, tanık dinlenmedi diye, daha doğrusu tanığın ifadesi müdafiyeye verilmedi diye Türkiye aleyhine verilmiş İnsan Hakları Mahkemesi kararı var. Şimdi, eski hâline getirdiğimiz zaman müdafiyeye ne alabilecek? Sadece sanığın kendi ifadesini, tutanakları, çok sınırlı sayıda onun savunmasına yani üzerindeki atılı şüpheyi bertaraf edebilecek silahların eşitliği çerçevesinde ona bir savunma imkânı vermiyoruz. Ramazan Bey de bunu izah etmeye çalıştı, aslında buna uygulamada çok dikkat etmek lazım. Hangi yerlerde yani motamot savcı istediği zaman mutlaka yasaklama kararı gelmemesi lazım yani bu hususa çok dikkat edilmesi lazım. Ama bütün bunlardan öte belki hepimizin düşünmesi gereken şu: Ceza muhakemesinin taraflarından biri olan müdafilere ve avukatlara karşı güvensizliğine en yüksek noktaya çıktığı bir anlayış burada söz konusu. Ha, bunda haklılık payı varsa Türkiye’de savunma mesleğini yapan insanlar, avukatlar da şapkalarını önüne koyup düşünmeleri lazım. Yasa koyucu, efendim veyahut da ceza muhakemesinin tarafları eşit olması gereken bu süjelere şüpheyle bakıyorsa bu da bizim dikkat etmemiz gereken bir konu.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; bütün bunları toparlarsam yani Medisin ve komisyonların çalışma şartlarını, usullerini çok zorluyoruz. Bu konudaki hassasiyetimi bir kere daha paylaşayım ve bundan sonraki çalışmalara da gönüllü bir katılma arzusu da bende kalmadı.

İnşallah hayırlı olur diyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Evet, İsa Bey, buyurun.

İSA GÖK (Mersin) – Önce herkesi saygıyla selamlıyorum arkadaşlar.

Şimdi, tabii madde konuşulurken ister istemez gerekçe bulunması lazım, gerekçenin bir tanesi “uygulamadan kaynaklanan sorunlar.” Böyle bir sorun olmadığı muhakkak, uygulamada böyle bir sorun yok çünkü bu bir idari tevdi. Şubatta yapılan değişiklik yani 6526 değişikliği güzel bir değişiklik, elinize kolunuza sağlık demek lazım, emeği geçen herkese bu konuda ama şimdi geriye dönüş var. Bir, gerekçesinin bir tanesi çürüdü.

İkinci gerekçe nedir? “Soruşturmanın gizliliği” yani CMK 157, o gerekçe yapılıyor. Arkadaşlar, CMK 157’nin burada -Cumhur Hoca da var- kamuya açıklanmasının engellenmesidir, müdafiyeye, avukata yani Türk Ceza Kanunu tanımları arasında yer alan yargı görevlisinin incelemesine bir engel olamaz. 157 ifşadır. Siz hem Türk Ceza Kanunu’nda, 5937’de “yargı görevlisi” diyeceksiniz

avukata hem de burada avukatı taca atacaksınız. Yetmiyormuş gibi, eğer bir suistimal var ise bunun çözümü ağacı kesmek değildir, Avukatlık Kanunu'na hasren ceza hükmünü artırabilirsiniz. Eğer bir avukat bu konuda aldığı o bilgileri ifşa ediyorsa... Bakın, meslek sırrı bizde de vardır. Meslek sırrını kalkıp da 157'ye aykırı ifşa ediyorsa bunu cezalandır ama 153/2'yi geri getirme. Yıllarca mesleği yapıyoruz, yedi yıldır vekiliz şurada, yine mesleği yapacağız yarın.

Bakın, arkadaşlar, adliyeri hatırlayın -CMK 250 Allah'tan kalktı- 250'ye göre yetkili savcılar sulh ceza hâkiminden gizlilik kararını mı aldı mı arkadaşlar, 250'ye göre yetkili her savcı yaptığı her tahkikatta 220'deki örgüt suçlarının tümünde gizlilik kararı aldılar, alakasız şeylerde, terörle mücadelede zaten öyleydi. Şimdi, bakın, her dosyaya gizlilik kararı aldılar, her dosyaya ve hiç kimse, avukatlar dosyayı inceleyemedi kaç yıldır. Aynı şeyi siz yaşadınız. Bakın, yaşadığınız şeyi asla tasvip etmiyorum. 17 Aralık ve 25 Aralıktan sonra dosyalara erişemediniz. Bakan gibi önemli mevkide 4 tane insan hakkında ithamlar vardı, ithamları bir tek öğrenebildiniz, hiçbir delili öğrenemediniz, kıvrandı avukatlar. Bakın, haklılar, öğrenmeleri lazım, ne olursa olsun bu insanlar bakan kardeşim, sen savunma hakkını kısıtlayamazsın. Savcılık makamı tabii, siyaset de buna el birliği yaptı, herkes bir anda asmaya götürdü işi, hüküm kurdular. Yanlış, adalet herkese lazım, savunma herkese lazım. Şubatta getirdiğiniz değişiklik olumlu idi. Neden? Avukatlıktan gelen bizler... Şimdi, sizler hâkim, savcılıktan geldiniz, ben avukatlıktan geldim arkadaş.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Avukatlık da yaptık, ikisini de yaptık.

İSA GÖK (Mersin) – Şimdi, bakın, avukatlıktan gelenlerin hepsi özel yetkili savcı önünde kâtipten bilgi almak için yıllardır çürüyorlardı ya, böyle bir şey olamaz. O gizlilik kararı 153/2, belaydı. Ha, 157, elbette olacak yani soruşturmanın gizliliği korunacak ama bunun yöntemi bu değildir, tekrar 153/2'yi getirmeyin, bu sisteme bunu koymayın. İlla bir şey yapacaksınız o zaman şu teklifi eski hâle getirmeyin, bir orta nokta bulalım bunda çünkü hukukun başına bela, hakikaten bela. 17 Aralık, 25 Aralıkta yaşadınız bu belayı, canınız yandı. Haklısınız, öğrenememek kötü bir şeydir, karanlıkta kaldınız, öğrenmeniz lazım, delil ne, uyduruk mu değil mi, ulama mı gerçek mi? Haklısınız, bilemediniz. Ama, şimdi, temmuz ayında tekrar o karanlık dönemi 76 milyona reva görmeye çalışıyorsunuz, yapmayın bunu; bu, yanlıştır.

Hukuk zaman içerisinde evrilir ama bu evrilme diyalektik olarak olumluya gider, olumsuzla gidilme çalışması doğaya terstir, diyalektiğe terstir, bu yanlıştır. Hukuk statik değildir, statükocu değildir, evrilir ve gelişir, modern hukuka gider. Gizlilik kararı... Mukayeseli hukuka bakın arkadaşlar, nerede var gizlilik kararı ya? Savunmada evrak inceleme yetkisi nerede kısıtlanıyor? Hele hele, şimdi bu kalem yönetmeliği falan çıktı, arkadaşlar, kalem yönetmeliğinde her memur her avukata her tür engeli çıkartıyor. Yani, savunmayı bitiyorsunuz, avukatlık hakikaten bitiyor, farkında değilsiniz. Şubattaki şu değişikliği korumaya çalışın. Yani, bu hâliyle 2, 3, 4 mülgayı koruyamıyorsanız o zaman başka bir orta formül bulalım.

BAŞKAN – İsa, çalışman var mı?

İSA GÖK (Mersin) – Bakanlığın mutlaka çalışması vardır Sayın Başkan yani arkadaşlar avukat.

Evrak gelişmesini artıralım, “gizlilik” eğer illa konulmak isteniyorsa -ki bence konulmaması lazım- belli şeylere ilişkin olsun bari. Yani, “Şunları inceleyebilirsin, ancak bunlara ilişkin gizlilik kararı olabilir.” şeklinde terse çevirin. Yani, gizlilik kararı müşahasen şu, şu olabilsin. Siz serbestliği müşahasen belirliyorsunuz yani tersten yorumluyorsunuz hukuku.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok sağ olun, anlamlı bir katkı.

Teşekkür ediyorum İsa Bey.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, önce bir de mukayeseli hukuku dinlemek açısından hocaları ve Barolar Birliğini dinledikten sonra bizler...

BAŞKAN – Eğer izin verirse, Ali Rıza'nın söz hakkı çünkü.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Tabii, tabii, ne demek.

BAŞKAN – Barolar Birliğini evvela dinleyelim. Diyalektiğin asal unsurlarından birisi...

Buyurun Ekim Bey.

Daha sonra hocamı dinleyelim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri; konu oldukça teknik bir konu, o nedenle sabrınıza sığınarak biraz uzun konuşmak zorundayım.

6 Mart 2013 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 6526 sayılı Kanun’la müdafinin dosya içeriğini incelemesi ve belgelerden örnek almasının soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda sulh ceza hâkimi kararıyla kısıtlanabileceğine ilişkin Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 153’üncü maddesindeki hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

İSA GÖK (Mersin) – O 2014 ama tarihi yanlış söylediniz.

BAŞKAN – Evet.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Pardon.

Adalet Komisyonu tarafından demokratikleşme ve temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınması amacının gerçekleştirilmesinde önemli bir aşama olarak görülen bu değişiklik, iddia ve savunma makamları arasında, iddia ve savunma faaliyetinin gereği gibi yapılmasına engel olacak ayırımlar yapılması, örneğin iddia makamının bildiği bir delili savunma makamının bilmemesi “silahların eşitliği” olarak bilinen ilkeye aykırılık teşkil etmektedir. Silahların eşitliği, savunma makamının bir hukuk devletinde kendisine tanınmış bulunan hakları etkin bir şekilde kullanabilmesi anlamına gelmektedir. Bu ilkenin daha etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi amacıyla Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 153’üncü maddesinde önemli bir değişiklik yapılmaktadır. Söz konusu maddeye göre “Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilmektedir. Teklifte, söz konusu hüküm yürürlükten kaldırılmakta ve müdafinin soruşturma evresinde hiçbir kısıtlama olmaksızın dosya içeriğini inceleyebilmesi ve istediği belgelerden örnek alabilmesi sağlanmaktadır.” şeklinde de bu değişiklik Komisyon raporunda gerçekleştirilmiştir. Daha dün gibi hafızamızda ayrıca o günler.

BAŞKAN – Ekim Bey, Barolar Birliği diyalektiğinin gerçekten anlamlı şeyidir. Böyle iğneleyici değil, nesnel, çok güzel. Büyük katkı sağlıyorsunuz gerçekten Komisyonumuza.

Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – 6526 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten dört ay sonra, (2/2282) esas numaralı Kanun Teklifi ile Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 153’üncü maddesinin mülga (2)’nci, (3)’üncü ve (4)’üncü fıkralarının tekrar yürürlüğe girmesi önerilmiştir. Gerekçe ise yürütülen bir soruşturmanın her aşamasında müdafinin bir dilekçeyle tüm dosyanın fotokopisine ulaşabilmesi, yeterli delil toplanmadan dosyadaki tüm delillerin deşifre olması, şüphelilerin kaçması, soruşturmanın sonuçsuz kalması ve Alman Ceza Usul Kanunu’nun 147’nci maddesinde de bu esasın kabul edilmesidir.

İzninizle bu gerekçelerin hepsini tek tek çürütmek istiyorum.

Her ne kadar teklifin gerekçesinde soruşturma dosyasındaki tüm delillerin deşifre olduğu, bu nedenle soruşturmanın yürütülemediği belirtilmiş ise de günümüz soruşturmalarında âdetâ neredeyse tek delil elde etme yöntemi olarak sıklıkla kullanılan iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması işlemleri Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 135’inci maddesinin (6)’ncı fıkrası uyarınca tedbir süresince gizli tutulmaktadır ve soruşturma dosyasına girmemektedir. Bu hüküm yürürlüktedir. Bugün de telefon dinlemeye ilişkin, telefon kayıtlarına ilişkin “tape”ler yürürlükte olduğu sürece, tedbir devam ettiği sürece dosyaya girmemektedir ve müdafî zaten buna erişememektedir.

Alman Ceza Usul Kanunu’na gelince, Strafproze Bordnung (StPO) siyasi sisteme bağlı olarak geçirdiği değişikliklerle birlikte 1 Şubat 1877 tarihinden bu yana Almanya’da yürürlüktedir ve gerçekten soruşturmanın amacının tehlikeye girebileceği gerekçesiyle müdafinin dosya içeriğini inceleme yetkisinin kısıtlanabileceğine ilişkin bir hüküm StPO’nun 147’nci maddesinin (2)’nci fıkrasında mevcuttur. Ancak, bu hükmün uygulanması bir istisna olup Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin konuya ilişkin olarak vermiş olduğu kararlar neticesinde neredeyse 2001 yılından beri uygulanmamaktadır.

Bu kararları da izninizle kısaca özetleyeyim:

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Lamy/Belçika kararına göre, olayların gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan mevzuata göre yani Belçika mevzuatına göre, kişi mahkeme önüne çıkarılmadan önceki iki gün boyunca soruşturma dosyası, mahkeme kaleminde şüphelinin müdafisinin incelemesine açık bulundurulmalıdır. Yani, Belçika mevzuatına göre iki gün öncesinde veriyorlar, bizde o da yoktu. Bu hükmüne dayanılarak dosya tutukluluğunun ilk otuz günü boyunca Lamy’nin avukatına gösterilmemiş ancak hakkındaki tutuklama kararı gözden geçirilmek üzere mahkeme önüne çıkarılmadan önceki kırk sekiz saat boyunca incelemeye hazır tutulmuştur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahkemenin tutukluluğun kaldırılması veya devamına karar verileceği yargılamanın bu aşamasında başvuru tarafından dosya içeriğine erişimin vazgeçilemez olduğu sonucuna varmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre dosyadaki belgelerin incelenmesi etkin bir biçimde tutuklama kararının hukuka uygunluğuna itiraz edebilmek için zorunludur. Savcı tüm

dosya içeriği hakkında bilgi sahibiyken müdafinin dosya içeriğine duruşmadan kısa bir süre önce ulaşabilmesi silahların eşitliği ilkesine aykırı bulunmuştur ve bu cihetle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 5/4'ün ihlaline karar verilmiştir. Belçika hukuku bizim eski hukukumuzdan daha ilerdeydi, kırk sekiz saat öncesinde her şeyi veriyorlardı.

Yine, Almanya'ya ilişkin bir karar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dosyadaki Schöps/Almanya kararı olarak geçiyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, özgürlüğü kısıtlanan kişinin avukatının, müvekkilinin tutuklanmasının hukuka uygunluğuna etkin bir şekilde itiraz etmesi için incelemesi zorunlu olan soruşturma dosyasına erişiminin engellenmesi hâlinde silahların eşitliği ilkesinden bahsedilemeyeceği sonucuna varmıştır. Özgürlüğün kısıtlanmasının kişinin temel hakları üzerindeki sonuçları göz önüne alındığında yine sözleşmenin 5/4 kapsamında bir ihlal kararı verilmiştir ve bu kararda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi soruşturma dosyasını istediği anda müdafinin incelemesine hazır bulundurulması gerektiğini de belirtmiştir.

Yine, Almanya uygulamasını değiştiren Garcia Alva kararı.

BAŞKAN – 2001'den evvel mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Evet.3

Garcia Alva Almanya kararına göre, hakkındaki suçlamalar kendisine bildirilen bir kişinin bu suçlamaların dayandığı delillerden haberdar olmadıkça böyle bir karara karşı koyabilmesi olası değildir. Şüpheli, ulaşmak istediği delillerin savunmasıyla alakası olduğunu kanıtlayabilip kanıtlayamadığına bakılmaksızın her türlü beyana ve diğer delillere ulaşabilmelidir. Mahkeme bu kararında ceza soruşturmalarının etkin bir biçimde yürütülebilmesinin soruşturma esnasında elde edilen bilgilerin bir kısmının şüphelilerin bu bilgileri değiştirmesi ve adaletin işleyişini engellemesi tehlikesine karşı gizli tutulabileceğini kabul etmiştir. Ne var ki meşru amaca ulaşmak için savunma haklarının özüne dokunan kısıtlamalara gidilemeyecektir. Bu sebeple de tutukluluk hâlinin hukuka uygunluğunun denetimi için gerekli olan bilgiler münasip bir biçimde şüphelinin avukatının incelemesine hazır bulundurulmalıdır. StPO 147/2'ye göre soruşturmanın amacını tehlikeye atacaksa, müdafinin dosyayı incelemesi engellenebilirse de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvurunun tutuklanmasında esas alınan bir tanığın beyanının meşru kamu menfaatinin bunu gerektirdiğinden ve hile yapılması riski bulunduğundan bahisle gizli tutulmasını ve başvurucuya sadece sözlü olarak bu beyanın içeriğinin bildirilmiş bulunmasını yine Sözleşme'nin 5/4'üne aykırı bulmuştur.

StPO'da herhangi bir değişiklik yapılmamıştır ancak bu kararlarla birlikte Alman uygulaması değişmiştir. Alman uygulayıcılar, uygulamalarında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını esas almışlardır. Hatta bu kapsamda dosya içeriğinin bırakın müdafiden gizlenmesini, soruşturmada savcı ve müdafî birlikiyi birlikte seçmektedirler ve hatta birlikiye sorulacak soruları bile savcı ve müdafî birlikte hazırlamaktadırlar. Bize hayal gibi geliyor bütün bunlar ama şimdi, Almanya'da bunlar varken -emsal gösteriyor çünkü gerekçede o yüzden Almanya'yı anlatmak durumunda kalıyorum- Almanya'da ceza soruşturmasının zafiyete uğradığından bahsetmek mümkün değildir. Hatta Almanya'da soruşturma yürütülemediğini iddia etmek de mümkün değil, olası değil, gülünç bir durum. Soruşturmalar açısından örnek almamız gereken bir yer.

Silahların eşitliği ilkesine göre iddia ve savunma makamlarının eşit haklardan yararlanmaları, taraflardan birine tanınan hakların diğerine de aynen tanınması gerekmektedir. Bu durum savunma hakkının gerçekten hakkıyla yapılmasının zorunlu bir gereğidir. Soruşturma aşamasında müdafinin dosya içeriğini incelemesinin engellenmesi savunma hakkının kısıtlanması anlamına gelmektedir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153'üncü maddesinin mülga ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükte iken savunma hakkını yok edecek şekilde uygulanmıştır. Soruşturma dosyasında gizlilik kararını sulh ceza hâkiminden talep edecek savcının talebinde soruşturmanın amacının neden tehlikede olduğunu gerekçelendirmesi gerekirken bu gerekçelendirmeyi yapmadan matbu taleplerde bulundukları, buna rağmen hâkimlerin ise -Sayın Vekilimin de çok iyi bir şekilde üzerinde durduğu gibi- savcı istedi veya arkadaşım "Ayıp olmasın." diye dosyalarda kısıtlama kararları verdiklerine biz sıklıkla şahit olduk.

Ayrıca, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153'üncü maddesinin mülga ikinci fıkrasının kötüye uygulandığı çok sayıda örnek olmakla birlikte, çok çarpıcıdır, Reyhanlı patlamalarına ilişkin Reyhanlı Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2013/584 değişik iş no.lu kararının hüküm fıkrası aynen şu şekildedir:

"Reyhanlı Cumhuriyet Başsavcılığının talebinin kabulü ile 11 Mayıs 2013 tarihinde Reyhanlı ilçesinde meydana gelen ve pek çok kişinin ölmesine ve yaralanmasına neden olan patlama ile ilgili söz konusu soruşturmaya ilişkin ve dosya ve soruşturma kapsamı içinde kalan olay yerine ve olayda ölen ve yaralananlara ilişkin ve olay içeriğine ilişkin her türlü sesli ve görüntülü, yazılı, görsel medyadaki yayınlar ile İnternet ortamındaki bu kapsamdaki bilgilerin CMK 153 ve diğer maddeleri gereğince yayınlanmasının,

gösterilmesinin yasaklanmasına...” Çok sayıda böyle karar var. RTÜK’ün web sayfasında bu kararlar var, öyle sıradan bakarken buldum bu kararı. Yani Reyhanlı patlamasını bu maddeden yasaklamışlar. Olacak şey değil.

Kamuoyunda “ÇHD Davası” olarak bilinen, aralarında Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanının da bulunduğu ÇHD üyesi 9 avukat, 21 Ocak 2013 tarihinde tutuklanmışlardır. 19 Temmuz 2013 tarihinde ise iddianame mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Soruşturma dosyasında gizlilik kararı verildiği için sanık sıfatı taşıyan 9’u tutuklu 22 avukat, soruşturma dosyasında yer alan delilleri ancak 19 Temmuz 2013 tarihinde inceleyebilmişler. Yani bu çok dikkat edilen bir davaydı bu usul işlemlerinin çünkü karşı tarafta avukatlar var. Bu 9 tutuklu avukat altı ay boyunca, tutuklu olmalarına rağmen delillere ulaşamamışlardır. Bu dikkat çekmeyen davalarda bir yıl, bir buçuk yıl, iki yıl boyunca ilgili kişi tutuklu ancak soruşturma dosyasında gizlilik kararı var, neyle suçlanıyor, nasıl suçlanıyor, neye itiraz edeceğini bilemiyor ve bunlar bu 2001 döneminden önce verilen İnsan Hakları Mahkemesi kararlarıyla da “Bunlar yapılamaz.” denmiştir. Ha, bu konuda Türkiye hakkında ihlal kararı var mı? Çok sayıda var. Şimdi, Türkiye’yle ilgili olarak Erkan İnan-Türkiye kararı, Sarar-Türkiye kararı, bunlardan dikkat çekici olanları.

Yine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Ceviz-Türkiye kararının konuya ilişkin kısmını size özetlemek istiyorum: “Sözleşmenin 5’inci maddesinin dördüncü paragrafı uyarınca tutukluluğa itirazı değerlendiren mahkemede tarafların, yani savcı ve sanığın eşitliğini teminen tarafların davaya katılma hakkına itina gösterilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Eğer müdafî, müvekkilinin tutukluluğunun hukukiliğine etkili biçimde itiraz edebilmesi için önem arz eden dosya içeriğini inceleme hakkından mahrum bırakılıyorsa, tarafların eşitliği sağlanmamış demektir. Örneğin bakınız Lamy v. Belçika kararı, Nikolova v. Bulgaristan kararı, Schöps v. Almanya kararı, Lietzow v. Almanya kararı, Mooren v. Almanya kararı.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi somut olayda hâkimin 29 Mayıs 2007 tarihinde CMK 153/2 uyarınca başvuranın ve avukatının dosyaya erişim hakkını soruşturmanın amacına uygun yürütülmesini tehlikeye atmamak için kısıtlama kararı aldığını kaydetmektedir.” Burada, ilgili kişi tutukluluğa, avukat yanı sıra tutukluluğa itiraz ederken dinleme kayıtlarına atıfta bulunuyor. Dinleme kayıtlarına atıfta bulunulması ihlal kararı verilecek, dinleme kararlarına atıfta bulunduğundan dolayı da ihlal kararı veriliyor, çok ilginç bir karardır bu karar.

Şimdi, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun mülga ikinci fıkrası konuya ilişkin hazırlanan çok sayıda raporda eleştirildiği gibi, Avrupa Komisyonunun ilerleme raporlarında da sıklıkla eleştirilmiştir. Örneğin 2013 yılı ilerleme raporunda bu konu “Hâkimler, savcılar ve savunma tarafı ile ilgili olarak adliyelerde ve duruşmalar esnasındaki uygulamaya yönelik düzenlemeler silahların eşitliği ilkesine saygı duyulmasını veya bu ilkenin var olduğu algısını güvence altına almamaktadır. Bu durum, hâkimlerin tarafsızlığına ilişkin algıyı gölgelemeye devam etmektedir.” şeklinde ele alınmıştır.

2012 yılındaki ilerleme raporu ise uygulamada ceza adalet sistemine ve özellikle ağır ceza mahkemelerine dair endişeler dile getirilmiştir. Bu endişeler daha çok savunma makamının savcılık dosyasına sınırlı erişimi, şüphelilere ilişkin tutuklama veya tutukluluk hâlinin devam etmesi kararları ve yargılama öncesi tutukluluk sürelerine odaklanmıştır. Yargılama öncesi tutukluluk yerine alternatifler yeterince uygulanmamaktadır. Türkiye’de, tutukluluğuna...” paragraf olarak devam ediyor ve savcılıktaki dosyanın incelenmemesi bu raporda da geçmiş raporlarda da eleştiriliyor.

Ayrıca, konuya ilişkin Avrupalı uzmanların hazırlamış olduğu raporlarda da bu sık sık, sürekli olarak eleştiriliyor, bizim tarafımızdan da sürekli eleştiriliyor ta geçmişinden beri.

Şimdi, ceza muhakemesi hukuku, özellikle sanığın yargılama hakkı, ülkenin hukuk devleti olma yolunda en önemli göstergelerden bir tanesidir. Teklifin gerekçesindeki hususlar teklife ilişkin karşılaştırmalı hukuka atıf yapılmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını anlattık. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi var her şeyden önce. Almanya’daki bu “147’nci madde” denmiştir, Almanya’daki uygulamayı da anlattık. Ülkemiz hakkında verilmiş ihlal kararları da vardır. Çok sayıda da bu konuya ilişkin olarak hazırlanmış rapor vardır ve bu hüküm yürürlükteyken kötüye kullanılmaktaydı, gerçekten aleyhe uygulanmaktaydı, amacı dışında da kullanılmaktaydı. Bu nedenle, biz, teklifin reddedilmesi gerektiğini değerlendirmekteyiz.

Sabriniz için teşekkür ederim.

Saygılarımla...

BAŞKAN – Şimdi, çağrılı, çağrı birimleri hüküm cümlesinin genellikle mütalaa olarak arz edilmesi lazım. Teklifin reddi veya kabulü Komisyonumuzun monopol yetkilerinden. Siyaset alanına herkesin böyle hem hevesi var... Latife... Sen benim kardeşimsin. Ben yanlış demiyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Başkanım, şeyden kaynaklanıyor... Kısa bir açıklama yapabilir miyim? Şimdi, Başkanım, buraya gelmeden önce yaklaşık kırk gün boyunca Plan ve Bütçe Komisyonunda her gün görüşmelere katılmak durumunda kaldım.

BAŞKAN – Mücadele verdin, değil mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN - Adalet Komisyonunu çok seviyorum, burada olduğum için çok da mutluyum ama orada biraz durumum bozulmuştu.

BAŞKAN – Avukatlar için bu konuda iyileştirme noktasındaki Adalet Komisyonunun özverisini hatırlatmak isterim. O metinden bana bir tane örnek lütfederlerse Ekim Bey, çok sevinirim.

Hocam, bir defa, ispat hukukuyla ilgili deliller konusunda tüm doktrini gözden geçirdim, temel haklar ve Anayasa bağlamını açıkça ortaya koyan eseriniz -çok tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum- muhteşem bir yaklaşım. İspat hukukuyla ilgili özel bir kitabı var Hocamın.

Buyurun.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım iltifatınız için de.

Ben teknik hukukçu olarak birtakım değerlendirmelerde bulunacağım. Öncelikle şunu ifade edeyim: Burada yeni bir hüküm ihdasından söz etmiyoruz; ilk defa Türkiye'nin, Parlamentonun, Komisyonun gündemine geldiği için mukayeseli hukuk, insan hakları alanındaki uygulamalardan esinlenerek düzenlenecek bir şey de söz konusu değil. 1929 yılından bu yana uyguladığımız bir hüküm, hemen hiç değişmemiş, sadece 2005 yılında bir üslup müdahalesi olmuştur, onun dışında seksen beş yıldır -veya ne kadarsa- devam eden bir hüküm. Dolayısıyla, burada böyle bir hükme gerek bulunup bulunmadığı noktasındaki tartışmaları akademik noktadan hareketle ya da mukayeseli hukuk noktasından hareketle yapmanın ben çok da gerekli olmadığı kanaatindeyim.

Soruşturmanın belli ölçüde gizliliği kaçınılmaz, buna hiç şüphe yok. Bu noktada beş ay önce yapılan değişiklik belki isabetsizdi. Ben o zaman da o toplantıların çalışmalarına katıldığımda bu yöndeki bu hükümlerin, bu fıkraların ilgası yönündeki teklife muhalefet etmişim, hâlâ aynı noktadayım. Şimdi belki bir yanlışlığı veya gereksiz bir yürürlükten kaldırma hususunu düzeltiyoruz diye düşünüyorum.

Gizlilik lazım, kapsamı mutlaka tartışılabilir, konuşulabilir. Gizli soruşturma tedbirleri, tanık koruma hükümleri en azından sadece 135'teki veya ilgili hükümlerdeki düzenlemeler bunlar açısından bir gizlilik kararı alınması için yeterli değil; kapsam farklı olmakla birlikte mutlaka gizlilik ihtiyacı var.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları hiçbir zaman 153 gibi düzenlemelerin gereksizliği yönünde kararlar değil, kötü uygulanmasına yönelik kararlardır. Dolayısıyla, bunun bizim uygulamamızda da sıkça örneklerini bulmak mümkün. Sorun, bizim savcı ve hâkimlerimizin hukuku uygulamadaki hassasiyetleriyle ilgili bir sorundur. Kötü uygulamadan hareketle böyle bir hüküm... Hele buradan hareketle RTÜK'ün veya benzer kurumların yayın yasağı koyması gibi uygulamaların hukuken izah edilir bir tarafı yoktur. Bunlar artık kötü uygulamaların zirve yaptığı örnekler olsa gerektir.

Mutlaka böyle bir düzenlemeye ihtiyaç var. Mukayeseli hukuka baktığımızda da en başta hemen -Sayın Barolar Birliği temsilcisi de ifade etti- ağırlıklı olarak Kıta Avrupası bizim bu 153 benzeri düzenlemeleri öngörüyor. Almanya örneğinden söz edildi, tam bize de kaynaklık eden ülkedir. Bizim 153 Alman Usul Kanunu'nun bire bir tercümesidir, bu noktada hiçbir değişiklik olmaksızın. Bugün, 2000'den itibaren Almanya bunu iyi uyguluyorsa belki ona bakmak lazım, o yönde birtakım hususlardan etkilenmek ve bu hükmü daha doğru uygulamak açısından bir gayret içine girmek lazım, belki Bakanlığın, HSYK'nın bu konuda çalışmaları gerekiyor.

Daha ziyade özel yetkili mahkeme uygulamaları kapsamında bu gizlilik konusu ciddi mağduriyetlere, haksızlıklara yol açtı; onu kabul etmek gerekir. Umuyoruz, diliyoruz bundan sonra en azından savcımızın talebinde, hâkimimizin kararında gizlilik gerekçeleri somut bir biçimde ortaya konulmak suretiyle Almanya'nın 2000'den veya 2001'den sonraki uygulamalarına benzer bir biçimde gizlilik hükmünün kanunda olması gerekir ama gizlilik uygulamasına belki hiç başvurulmaması, senede 1, 2 tane başvurulması, böyle hukukçuların çok sayıda olması dilek ve temennisinde bulunarak ben gizliliğin... Yani aslında bu teklifin beş ay önceki bilinçli, bilinçsiz yanlışlığı için düzeltilmesi...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Beş ay değil Hocam, martta yürürlüğe girdi.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Efendim, 21 Şubat diye esas aldığım için kanunun yürürlük tarihini, dört ay yirmi yedi gün falan diyelim aşağı yukarı. Yani neyse, o fark...

Gizlilik lazım efendim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sayın Hocam...

BAŞKAN – Ha, Hocam, soru soruyor.

Turgut Bey, buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Bir şey soracağım, Hocamı dinledim de.

Sayın Hocam, şunu söylüyorsunuz, diyorsunuz ki: “İşte, yaklaşık doksan yıldır uygulanan bir hüküm, dolayısıyla olması sakınca yaratmaz.” Ama sizin de anlatımlarınızdan şunu görüyorum: Çekinceleriniz de var ama uygulamada temenniniz şuydu: Yani bir iki dosyada hâkimler bu tür gizlilik kararını verseler yeter ki de Almanya gibi olsun, 2001’den sonra... Yani böyle mi uygulama? Yoksa uygulamada bir iki dosyada mı avukatlar gidip belge alabiliyorlar? Uygulama nedir yani? Nasıl çözeceğiz, bu dengeyi nasıl kuracağız?

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Yani bir açmazla karşı karşıya olduğumuz muhakkak ama yani bir orta yolu da galiba bulmak lazım. Kötü uygulamanın önünü sınırsız bir aleniyete soruşturmayı dönüştürerek çözmek mümkün değil. O zaman, zaten...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – 135’teki zaten...

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – O zaman, yaptığımız şey bir ceza muhakemesi olmaz. Yani o zaman, hep 2004’te kabul edilen bu ceza adaleti sistemine ilişkin mevzuatın, özellikle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun özgürlük-güvenlik dengesini koruyan bir düzenleme olduğunu ifade ediyorduk; bana göre de bu hüküm bu noktada da bir köşe taşı, köşe başı hükümlerden birisi. Yani güvenliği ihmal eden bir düzenlemeye gideriz. Bunun çözümü...

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Uygulamada diyorsunuz.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Yani bunun için çok çaba harcamamız gerekiyor galiba. Yani bu hükmü şu andaki yürürlükteki şekliyle... Yani “Soruşturmada herkes kovuşturmadaki gibi dosyaya erişebilir.” diyorsak, ben bir akademisyen olarak, teknik hukukçu olarak isabetli bulmuyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Ama tabii, doksan yıl önce Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi yoktu, insan hakları bu noktaya gelmemişti, savunma bu kadar güçlenmemişti. Yani doksan yıl öncesinde kalmamak lazım, çağı yakalamak lazım.

BAŞKAN – İlacıym, söz vereceğim.

Ali Rıza Bey, Hakkı Bey bir saptamada bulunacak, ondan sonra size söz vereceğim.

Buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; şimdi, öyle dosyalar vardır ki hakikaten bu dosyada gizlilik kararı alınması gerekebilir. Bu çok önemli bir dosyadır, o gizlilik ortadan kalktıktan sonra çok ciddi bir soruşturma akamete uğrayabilir. Özellikle uyuşturucu ve diğer organize suçlarda, terör suçlarında bu önemlidir. Yani böyle bir hükmün bulunmasında fayda var, öncelikle ben onu altını çizerek söyleyeyim. Elbette ki kötü uygulamayı zaten tasvip etmiyoruz fakat bunun yanında şöyle bir şeyle de karşılaşyoruz: Demin Ekim Bey söyledi, “İletişimin tespiti ve teknik takip, izleme gibi konulardaki kısmi dosyanın içinde zaten bulunmaz ve dolayısıyla bunlara erişim olmadığından, o kısım açısından soruşturmaya bir zarar gelmez.” dedi. Doğru, buraya kadar doğru. Ama dosyayı tamamladık, tutuklamaya sevk ettik şüpheliyi. Tutuklamaya sevk ettiğimiz anda içinde ne olduğunu henüz bilmiyor yani tutuklama üzerine hâkim önüne çıkan müdafî neyi savunacak? Şimdi, hâkim, bir iki şey soracak ama kendi kafasına göre soracak, o diyecek ki: “Şu şu sebepten dolayı seni tutuklayan talep edildi, ne diyorsun?” Hâkim tek tek oradaki tanık beyanlarını okumaz, “İçinde şu var, senin hakkında dinleme kararı var, bu kararda şunlar yazılı, dinlemede daha doğrusu şunlar çıktı karşımıza.” bunu da demez hâkim. Ben şöyle düşünüyorum yani soruşturmayı tamam gizli tutalım ama hâkime sevk ettiğimiz anda, cumhuriyet savcısının tutuklama talebiyle hâkime sevk ettiği andan itibaren hâkim huzuruna çıkıncaya kadar ki süre içerisinde aleyhindeki delilleri müdafinin görebilmesinde fayda var diyorum çünkü savunma açısından bu önemli. Belki, buraya bir cümle eklenebilir: “Ancak, tutuklamaya sevk edilen şüphelinin müdafisine hâkim önüne çıkmadan önce aleyhindeki delilleri incelemesine izin verilir.” şeklinde bir cümle...

İSA GÖK (Mersin) – Nasıl olacak Hakkı Başkanım, nasıl olacak bu?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – İşte, ama bunu...

İSA GÖK (Mersin) – Süreler var, sevk süresi var.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – İşte, bunu tanımalıyız yani.

BAŞKAN – “Fırsatı nasıl bulacak?” diyor.

İSA GÖK (Mersin) – Uslu kanununda sevk süresi var.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Anladım da ya bu...

İSA GÖK (Mersin) – Zaten son dakika sevk ediyor mahkemeye.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yani, ben de şunu söylüyorum, “Bunu tanınmalıyız.” diyorum yani inceleyecek kadar bir zaman diliminin buna tanınması gerekir. Bu belki asgari bir saat olur, iki saat olur, belki üç saat olur. Böyle bir imkân tanınırsa o zaman hem soruşturmaya zarar gelmez... Çünkü, artık tutuklamaya sevk ettikten sonra soruşturma büyük ölçüde zaten bitmiş demektir. Ama bizde biliyorsunuz tutuklandıktan sonra soruşturma hâlâ devam ediyor, teferruatına giriliyor işin ama asıl önemli kısmı zaten tutuklama anına kadardır çünkü sanığı, şüpheliyi tutuklamaya sevk ettiğimiz anda zaten biz onunla ilgili önemli ve aleyhine olan delilleri tespit etmişiz, bulmuşuz demektir. Böyle bir imkân tanınırsa biraz düzene girebilir. Ben böyle düşünüyorum, takdir sizin.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Hakkı Bey, kamu davasının açılan...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Davanın açıldığı andan kabul edildiği ana kadar mı diyorsunuz?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Eskiden kamu davası açılıyordu.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – O arada bir işlem yapılmıyor zaten, orada müdafinin yapacağı bir şey yok.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Kamu davasının geri çevrilmesini talep etsin...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Geri çevrildikten sonraki kısım için ayrı da ama...

BAŞKAN – İddianameyi eğer incelerse iddianame reddini sağlar diyor.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yani, orada da savunma askıda kalıyor, doğru.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ha, orada yapılacak bir şey yok zaten, orada bir savunulacak bir şey de yok, bir talebi de yok.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Tutuklamaya itiraz yapılamaz mı o süre içinde? Yine yapılır Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Yapar tabii ya.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Neye, orada neye itiraz edecek?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – On beş günlük süre içerisinde kabul etme etmeme var ama o süre içinde tutuklamaya itiraz yine olabilir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Tutuklamaya itiraza engel yok zaten.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – “Gerekçelendirelim.” diyor.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Tutuklamaya itiraz...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Tutuklamaya itiraz yok da delilleri ben bilmiyorum.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bakın, ben diyorum ki tutuklamaya itiraza daha varmıyoruz, ben tutuklamaya sevk ettiği anda diyorum delilleri inceleyebilmeli, ondan sonrası zaten incelenmeli, daha imkân tanınmalı elbette ki.

İSA GÖK (Mersin) – Olay şu şimdi, Hakkı Bey’in dediği şu: Tutuklamaya sevkle gizlilikle, (153/2) kalkmalı. Tamam. Kamu davası açılmış ise, mahkeme onun açılması durumunda da gizlilik kararı kalkmalı diyor Ramazan Bey.

BAŞKAN – O yok zaten.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Kamu davası açılınca zaten farklı bir şey yok.

İSA GÖK (Mersin) – Hayır, hayır, mahkemenin iddianameyi kabul safhası var; geri gitti, geri geldi, orası gene soruşturmaya dahil oluyor, gizliliğe dahil oluyor.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Ama orada yapılan bir işlem yok o arada.

İSA GÖK (Mersin) – Şimdi, hayır, ama erişim yok.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sadece o arada yapılabilecek şey tutuklamaya itiraz müessesesi var, tutuklamaya itiraz edebilir.

BAŞKAN – Yok, yok, ret var ya kardeşim.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Retle müdafinin ne alakası var?

İSA GÖK (Mersin) – Bakın, Ramazan Bey’in dediği doğru. Müdafinin siz dosyaya bir ay daha erişimini engelliyorsunuz. Tutuklama olmadığını düşünün...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, benim burada iki tane sebep var. Birincisi...

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika, sıra düzeni içerisinde.

Buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Mağduriyet zaten tutuklamada var tutuklama olmadıysa o kadar bir mağduriyet olmuyor.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Kamu davası açmak için yeterli deliller bulunduktan sonra kamu davasını açıyordu savcı eski uygulamada. Doğru mu? Şimdiyse biz kamu davasının açılmasının kabulü yani mahkeme kabul edecek.

Birinci itirazım, çekincem şu değerlendirme açısından: Kamu davası hazırlanmış, avukat kamu davasının geri gönderilmesini isteyebilir mahkemede, orada neye göre isteyecek? Yani dosyaya erişememiş, bir.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – İddianamenin kabulüyle ilgili...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Tabii tabii.

İkincisi: Hazırlandığı anda reddedildi, iade edildi, o arada da yani soruşturma daha hâlâ gizli. Bu aradaki zamanın ne olacağı da öngörülüyor. Dolayısıyla, bu zaman aralığında bir düzenleme yapmamız lazım. İsa Bey'in dediğine de aynen katılıyorum ben. İki tane orada sıkıntı var.

BAŞKAN – Şimdi, Ramazan burada şunu söylüyor: “Özgürlükler hukuku bakımından savcının sevk iradesini ortaya koyduğu andan itibaren dosya, deliller, gizler, gizliler, sırlar açık olmalıdır.” diyor. Niye? Çünkü, mahkeme karar verecek “iddianamenin reddine” diyecek, “geri gönderilmesine” diyecek. Burada diyaletik işleyecek, inceleyecek, “Şundan dolayı reddedilmelidir.” diyebilecek avukat. Orada bir katkıdır, diyaletik noksanlığı var, o şey edebilir, düşünün onu.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Bu anlamda bir şey söyleyeceğim: Savcı, gizli soruşturma safhasında delilleri toplamış, bitmiş artık, dosyadan el çekecek, göndermiş. Dolayısıyla, artık aleniyet kazanması lazım bunun diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – O aşamaya getirilebilir bence.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Savcı iddianamelere dava açtığı andan itibaren gizlilik kararının zaten kaldırılması lazım.

BAŞKAN – “İddianamenin kabulünden” diyor işte, bu çok önemli.

Anlaşıldı arkadaşlar.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Kanun şu şekilde diyor: “Soruşturmaya başladıktan sonra, savcı, mahkemeye iddianamenin kabulü anına kadar soruşturma evresidir ve gizlidir.” diyor. Bunu, bizim o arayış düzeltmemiz lazım.

İSA GÖK (Mersin) – Aynen.

BAŞKAN – Burada kriter olarak Sayın Bakanım, arkadaşlar çalışırsa, delilleri topladı savcı, kendi kuşku vesairesini yendi ve iddianameyi sevk ediyor, sevk anından itibaren... Ha, geri gönderilmesi hâlinde yeni deliller toplanacak, orada da açıklık tanıyın, “bence sevk anından itibaren” demek lazım, orada bir ayda şeyde, mahkeme bir ay inceleyecektir.

Takdir sizin arkadaşlar artık.

Bakanım, bir şey mi söyleyeceksiniz?

Buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, iddianamenin tanzimi ve mahkemeye sunulmasıyla soruşturma aşaması bitmiyor benim bildiğim. Soruşturma aşaması iddianamenin kabulüyle bitiyor. Eğer, mahkeme iddianameyi bazı eksiklikler görerek iade ettiği takdirde ne yapacak? Soruşturma gene devam edecek. Ne kadar sürecek, ne kadar sonra geri gelecek? Bu belli değil. O yüzden, soruşturmanın gizliliği çerçevesinde belki orası değerlendirildiği için böyle bir uygulama var. Şimdi, arkadaşların bana verdiği bilgide bir de şu var: Şu ada mahkemeye bu yolla gelen bir iddianame esasa kaydedilmiyor, müteferrik işi olarak kaydediliyor; ondan sonra iade edilirse geri gidiyor, kabul olursa esasa ondan sonra kaydediliyor. Yani, burada böyle bir bilgiyi paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN –Ben arz edeyim Sayın Bakanım.

Bir defa, kavram fetişizmine itibar etmememiz lazım. Soruşturma ve kovuşturma doğrudur, iki ayrı evredir. Ama bu iki evrenin bitişme noktasında yani okyanus deniziyle Akdeniz'in bir araya gelme noktası bir septik alandır, bir risk alanıdır. Eğer, savcı, kuşkusunu yenmiş ve iddianameyi tanzim etmişse o aşamadan kabul aşaması arası flu noktadır. Eğer, mahkeme yani kovuşturmayı yürüten makam bir ret hakkıyla donatılmışsa savunma, müdafî, bunu reddetmelisin “şu şu nedenle” demek lazımdır ve mahkemeyi o bilgidен yoksun kılmamak lazımdır. Sadece, zaten, delillerin sönmesi, ortadan kalkması, vesaire, o aşamalar bitmiştir. Burada fetişist davranmamak lazım, kavramsal ve kurumsal ayrılık yerine, kavramların zaman ve mekân itibarıyla bitişik olan noktalarda adil yargılama ilkesinin ve savunma hakkının güçlendirilmesinin sağlıklı olacağını düşünüyorum. Takdir sizin.

Buyurun Hocam.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Sayın Başkan, bu söylediğiniz hususta aslında mevzuat açısından bir sorun yok. Yani, bizim problemimiz şu: Soruşturma evresidir iddianamenin mahkemeye verilip kabulüne kadar geçen evre, soruşturma evresi de gizlidir, o zaman erişemezsiniz. Yani, bunu bir mutlak gizlilik biçiminde uyguladığımız takdirde böyle bir şey... Ama bu şey değil ki yani şu anda iddianame mahkemeye verilmeden önce de bu gizliliğin ancak çok sınırlı bir biçimde uygulanabilmesi gerektiğini söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Orada “Gizlilik mutlak kalsın.” diyorlar Hocam.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Gayet basit, şu anda mevcut durum itibarıyla da zaten bu uygulanabilir ama eğer arzu ediliyorsa şu da denebilir: “İddianame mahkemeye sunulurken bir örneği de müdafie verilir.” Bunun şöyle de bir faydası olur: Bizim mahkemelerimiz iddianameyi, dosyayı inceleyemiyorlar -azami on beş günlük süredir- savunma bu konuda çok güzel bir özet yapıp sunabilir mahkemenin önüne.

BAŞKAN – Ama göremiyor delili Hocam.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – “Şu şu noktalarda problem var, bu noktalardan iadeyi değerlendirin.” diye. Faydası dahi olur bunun. Çok basit yani iddianame iki tane düzenlenir, birisi de savunmaya verilir.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – İddianame yetmez, dosyayı görmek lazım.

PROF. DR. CUMHUR ŞAHİN – Dosyaya zaten engel yok efendim, mutlak bir engel yok.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ama nasıl engel yok, gizlilik kararı devam ediyor.

BAŞKAN – Hocam, bakın, hukukçular eskimiş doğruların yanlışlarını görmemekte ısrarcı. Bir defa, felsefe gözlüğünü takmadan, süreci böyle canlı şekilde izlemeden kavramların kategorik ayrılığına -aynen kuvvetler ayrılığında olduğu gibi- sığınarak geliştirilen çözümlerin yanlış çözümler olamayacağını ama gelişini ıskalayacağını ve adil yargılama hakkı bakımından ve savunma hakkı bakımından da birer set oluşturacağını düşünüyorum. Ben kovuşturma ve soruşturma aşamalarının zaman ve mekân bakımından bitişiklik kazandığı evre ve durumlarda -savcı da nasıl olsa hazırladı, delilleri topladı, kaybolmadı- o aşamada yani iddianamenin kabulü aşaması değil, savcının sevk aşamasında delil incelemesinin mutlak olarak tanınması... Ha, ondan sonra geri gönderdi, gizlilik orada olmamalı bence.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, eskiden öyle değil miydi zaten?

BAŞKAN – Oktay Bey, buyurun.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bütün konuşan arkadaşlarımızı, Hocamızı da dinledikten sonra şöyle bakıyoruz: Yapılan bir yanlış var, bunu çok doğru cümlelerle izah etmeye çalışıyoruz ama bunu yaparken bile gerçekten uzaklaşıyoruz. Şimdi, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 153’üncü maddesinin (2)’nci, (3)’üncü ve (4)’üncü fıkraları, 17 ve 25 Aralık yolsuzluk operasyonlarının akabinde, yolsuzluk soruşturmalarının içeriğine vâkıf olmak isteyen siyasi iktidarcı yasama organı vasıta kılınarak 21/2/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6526 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, böylece, soruşturmanın gizliliğine dâhil herhangi bir kural ortada kalmamıştır. İşin esası bu. Burada izah etmeye çalıştığımız, ne söylersek söyleyelim... 17, 25 Aralık operasyonları olmasaydı bu madde gündeme gelir miydi? Eğer gerçekten bu maddenin teknik olarak içeriğinde, şurada busunda ihtiyaçlara cevap vermeme açısından eksiklikleri varsa doksana yıl buna nasıl tahammül edildi, doksana yıldır niye gündeme gelmedi? Doksana yıldır bununla muhatap olan ilim adamları buradaki eksiklikleri, şunları bunları niye Allah rızası için bir gün gündeme getirmediler? Bütün mesele 17, 25 Aralıkta soruşturmalar var, kapsamı bilinmiyor, kanun engelliyor; yasama organı vasıta kılınarak, kullanılarak kanun değiştirilmiştir, buralara ulaşılmıştır. Bu tarihten kısa bir süre geçtikten sonra amacına ulaşan siyasi iktidar kaldırdığı metni şimdi yeniden yürürlüğe koymak istemektedir. İktidarlar böylesine, işlerine geldiği gibi kanunlarla oynarlarsa, adaletle bu kadar sık oynarsak, bu kadar keyfi olarak oynarsak adalet, adalet olmaktan, adil olmaktan çıkar.

En kötü tarafı da üç ay içerisinde yanlışımızı görüyoruz, bunu millete anlatmakta güçlük çekeriz. Bu millet buradaki hukukçuların hukuk nosyonundan, birikiminden, şundan bundan endişe eder, bundan sonra yaptığımız kanunlara da itimatları kalmaz. Hatta ve hatta bu heyete rehberlik yapanların kariyerleri de tartışma konusudur. Buna hakkınız yok, bu kadar keyfi davranmaya hakkımız yok. Ha, çok da şaşırmıyoruz. Kanunen suç sayılabilecek bir harekete yönelen memur amirini aradığı vakit, amirin verdiği cevap gayet enteresan: “Önemli değil, siz bildiğinizi yapın, kanunu değiştiririz.” Sayısal çoğunluk bu kadar keyfiliği haklı kılar mı? Adalet böyle tesis edilir mi? Bizim galiba öncelikle üzerinde durmamız gereken şu: Kanunlarla oynarken kendimiz için değil, gerçekten realite neyse onu yaşatmak için... Bizden sonra bu Meclis devam edecek, bizden sonra gelenlerin değerlendirdikleri vakit, en azından

varlığımızı, kariyerimizi sorgulayabilecekleri eserler bırakmak yerine biraz daha objektif, biraz daha haktan yana, adaletten yana tavırlar içerisinde olmamız gerekiyor diye düşünüyorum, bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Şuay Bey.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Sayın Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

Aslında, müzakereler hukuki vasıflandırmadan ziyade biraz niyet sorgulama cihetine doğru gitti. Burada tabii, daha çok teklifle ilgili değerlendirmelerin hukuki vasıflandırmalar üzerinden yapılmasının daha doğru olduğu kanaatindeyim çünkü bu Komisyonun bunu yapabilecek potansiyel gücü de var.

Bu, iddianamenin kabulü meselesi aslında bence de önemli. İddianameyi savcı bütün yapması gereken tasarrufları yapıp tamamladıktan sonra mahkemeye sevk ediyor. Orada soruşturma açısından yapması gereken bütün şeyleri tamamladığına yönelik bir iradi izhardır aslında bu aynı zamanda. Dolayısıyla da o noktadan itibaren mahkemenin iddianamenin kabulü kararı ya da geriye çevirmesi mümkün tabii, mahkeme iddianameyi geri çevirebilir. Burada savunmaya iddianamenin geri çevrilmesine yönelik bir hakkın tanınması savunma açısından da çok kıymetlidir. Onun için, ben de o kanaatteyim.

BAŞKAN – Sevk tarihinden bahsediyorsunuz.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Sevk tarihinden itibaren orada soruşturmanın gizliliğinin artık olmaması evrensel hukuk ilkeleri açısından da doğrudur. Çünkü o zaman bir hak tanımış oluyoruz. Nasıl, savunma üstlendiği yön itibarıyla müvekkilin hakkını hukukunu koruyacak ve dosyayı bir anlamda beraata taşımaya çalışacaksa aynı zamanda, iddianamenin geri çevrilmesinin de bir hak olarak tanınması savunmanın evrensel ilkesi açısından doğru bir yaklaşımdır. Bunda da bir düzenlemenin yapılması zarurettir. Aksi hâlde, hüküm o şekilde kalırsa yani Hocam o şekilde ifade etti ama, “Gizlilik ve gizlilikle ilgili kararlar mutlak değildir.” dese de uygulamadan kaynaklanan problemler olduğu bilinmektedir. Daha evvel Anayasa Komisyonunda da oldu, burada CHP’li arkadaşlardan da zannediyorum, herhâlde İsa Bey’di... Burada ehliyetli ve etkin hukukçuların devrede olması önemlidir. Keşke Mecelle’deki hâkim tarifine benzer bir tarifi meslektaşlar için yeniden vücut ve imkân bulacak bir ölçüde değerlendirebilme imkânımız olsa bizim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Nedir o tarif Şuay Bey?

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Mecelle’de hâkim tarifi var, o tarif olduğunda hâkimlerin özellikle ehliyet ve liyakat açısından vasıflandırılmasını çok kıymetli buluyorum ben. Bunu da belki bu vesileyle ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ömer Bey, buyursunlar.

Ömer Bey, tabii, yıllarca bu pratikte; Hakkı Bey, Ömer Bey o noktada Komisyonumuzun müracaat mahalleri.

Buyurun efendim.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi, tabii, tekrara düşmeye de pek niyetim yok, arkadaşlar söylediler ama kısaca bu maddeyle ilgili, aslında bugün, şimdi genel görüşmesini yapıyoruz ama bu tek maddelik bir şey.

BAŞKAN – Burada zaten genel görüşmeyle madde görüşmesi birleşiyor.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani artık bir anlamı da yok genel bir şeyin. Ona göre bir konuşma yapacağım, belki tek konuşma olacak.

Şimdi, genelde şöyle bir şey söyleyebiliriz: Türkiye’de hep söylenen bir söz vardır, “Hukuk bir gün herkese lazımdır.” diye ama bugün bu sözün anlamını yitirdiğini görüyorum ben. Yani artık “Hukuk bir gün herkese lazımdır.” sözü anlamını yitirdi.

BAŞKAN – O kimin acaba Ömer Bey?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bilemiyorum.

BAŞKAN – Ebûl’ula Mardin’in efendim, büyük hukukçu.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Aslında, güzel bir sözmüş.

BAŞKAN – Çok muhteşem bir söz o ve Mısır’daki bir dava sebebiyle, Osmanlı’nın Mısır’da ikame ettiği... “Hukuk herkese lazımdır.”

Buyurun Hocam.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Belki binlerce yıl önce, yüzlerce yıl önce söylenmiş bir sözcüktür ama bugün -dediğim gibi- anlamını yitirdi. Artık, bugün, hukuk egemene lazım çünkü egemen olan kimse, egemen güç kimse ona lazım bir hâle getirildi. Bu değişikliklerin bütününe baktığımızda bunu görüyoruz. Bu, bir de bir şeylerin önayağı olacak bir tablodur aslında. Türkiye'nin bundan sonrasına çok kötümser bakmamıza neden olabilecek bir tablodur. Konjonktüre göre, kişiye göre, siyasi yapıya göre, gruba göre yasa çıkarma anlayışı, yasayı değiştirme anlayışı 2007'den bu yana artık geleneksel hâle gelmiştir ve korkarım ki -hiç de dilemem ama- bundan sonraki süreçte de bu, kişiye özel, gruba özel, siyasi konjonktüre özel düzenlemeler var olacaktır. Bunun temel nedeni de -bir önceki Komisyon toplantımızda da söylemiştim- Türkiye'de hukuk sistemi artık çökmüştür yani biz bunu kabul etmek zorundayız.

BAŞKAN – Anayasa Mahkemesi kararı üzerine söylüyorsun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Türkiye'de hukuk sistemi çökmüştür, hukukçular mutsuzdur.

Bu düzenlemeye gelince, evet, konjonktürel bir düzenlemedir, zamana, zemine göre yapılmış bir düzenlemedir, geri dönülmüştür ama geri dönülürken hiç değilse 2005'ten bu yana yapılan uygulamalardaki eksiklikler acaba gözden geçirilebilir miydi diye düşündüm. Motamot aynı maddeyi buraya getirip uygulamak çok anlamsız.

BAŞKAN – İsa Bey de ona işaret etti.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – 2005'ten bu yana uygulamada o kadar büyük sorunlar yaşanıyor ki ve her şeyden öte, avukatlık camiası açısından bugün burada ifade edilen bazı sözcükler çok incitici aslında. Yani, bir meslek grubuna güvensizlik açık açık dile getirilmektedir. İsa Bey çok isabetle söyledi, 157'nci maddenin anlamı farklıdır, 153'üncü maddenin anlamı farklıdır; 157'nci madde bütün toplumdaki kesimleri ilgilendiren bir düzenlemedir ama 153'üncü madde doğrudan müdafiyi yani avukatı, vekili ilgilendiren bir düzenlemedir. Burada en azından bu süreç içerisinde... Mesela, şu tartışma çok çok anlamsızdır: Bu iddianamenin kabul edildiği tarihe kadar mı artık, dosya aleniyet kesbetsin, yoksa kesbetmesin mi diye. Bu bence hakikaten çok saçma bir yaklaşımdır açık söylemek gerekirse. Bir kez amaç şu: Soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmeme kaydı var. Biz bununla şunu kabul ediyoruz: Bir gizlilik kararı alındı mı iddianame kabul edilinceye kadar bu gizlilik sürecektir. Bu, savunma hakkının doğrudan ihlâlidir. Oysa, savcı, soruşturma aşamasında delillerin büyük bir çoğunluğunu toplamışsa, artık dışarıdan müdahalenin gereksiz olduğu bir tablo ortaya çıkmışsa sulh ceza hâkimine doğrudan başvurup bu gizlilik kararını kaldırmalıdır ya da müdafî bu gizlilik kararının kaldırılmasını talep etmelidir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Savcı kendisi kaldıramaz mı?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Resen kaldırabilir.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Savcı resen kaldırabilir çünkü böyle bir olanak olmazsa maddeye bile konabilir.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Kaldırır yani, o yetkisi var savcının.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – O yetkisi de var, tabii. “Bu gizlilik artık benim için bitmiştir.” demesi...

Uygulamada şöyle olacaktır bu: Uygulamada bir soruşturma numarası verilecektir. Soruşturma numarasının “sanık” bölümüne etkisiz, ilgisiz birkaç tane sanık ismi yazılacaktır ve sürpriz operasyon yapma ortamı elde edilecektir. Uygulamada hemen baştan gizlilik kararları alınmaktadır. Yani, daha soruşturmaya başlıyor savcı, herhangi bir telefon dinlemesi yapmamış, herhangi bir delil araştırması yapmamış, sadece polisten gelen bir ihbar yazısı üzerine ya da bir dilekçe üzerine gidip sulh ceza hâkiminden gizlilik kararını alıyor. Bu gizlilik kararı sonucunda devam ediyor dinlemeler, izlemeler. Sonuçta, beş altı ay geçiyor, birden sabaha karşı saat dörtte bir yerler basılıyor. Bunu değiştiren bir tablo ortaya çıkacak mı? Yine çıkmayacak. Hani, biz bu telefon dinleme sürelerini kısıtladık? Hani, bu telefon dinlemelerindeki o katalog suçların sayısını azalttık? O zaman aynı yere tekrar gelmiş oluyoruz.

Hukukun bilim olup olmadığı tartışmalıdır. “Değişen bir bilim” diyen vardır, “sürekli değişen bir bilim” diyen vardır. Bunda en büyük etken de, dinamik bir yapıdır hukuk; sürekli değişen, toplumsal yapıyı gözetten bir şeydir. Dolayısıyla, hukuktaki değişimler eğer evrensel kurallara uygunsa, eğer çağdaş, daha iyi, daha insan haklarına uygun birtakım girişimleri içeriyorsa anlamlıdır ama hukuk mehter yürüyüşü gibi bir adım gidip durmak değildir ya da geriye gelme değildir. Bugün yapılan düzenlemelerin çoğunda bunu görüyoruz.

Bu açıdan benim özellikle üzerinde durmak istediğim şey şu: Bir, bu düzenleme mutlaka gözden geçirilmelidir çünkü uygulamada ortaya çıkacak tabloyu yine ben biliyorum; yine bir evrak üzerinde daha soruşturmaya kayıt olur olmaz gizlilik kararı verilecek, savunmanın bütün hakları kısıtlanacak. Kaldı ki burada tartıştığımız konu özünde şudur: Şüphelinin ifadesi verilecek, bilirkişi raporları verilecek, müdafinin veya failin hazır bulunduğu evraklar verilecek. Geriye ne kalıyor? Bir, iletişim tespit tutanakları kalıyor; iki, gizli soruşturmacının raporları kalıyor. Bir diğeri, tanık anlatımları kalıyor; bir diğeri, gizli tanık anlatımları kalıyor. Şimdi, bunlara

baktığımızda -Ekin Bey biraz önce söyledi- 135'inci maddenin (6)'ncı fıkrası açıkça, iletişim tespitine ilişkin işlemlerin gizli olduğunu hükme bağlamış. Keza, Tanık Koruma Yasası'nın 18'inci maddesinin (1)'inci fıkrası da yine tanık korumaya ilişkin gizlilik kurallarını serdediyor. Bu açıdan, bu tip gizlilik kararları sonucunda ortaya çıkacak tablo sadece tanık anlatımlarının müdafiyeye verilmemesidir, bunun dışında başka bir şey yok. İletişim bilgilerini zaten veremezsiniz. Gizli tanık beyanlarını da zaten müdafiyeye -yasal düzenlemeler- veremezsiniz. Geriye sadece ve sadece "Tanık anlatımları müdafiyeye verilmeyecektir..." Burada asıl sorun şu: Savunma tarafı kanıtların çoğunluğundan haberdar olmadan soruşturma aşamasına geçilecek ya da gözaltı aşamasına geçilecek, ondan sonra apar topar gözaltına alınacak fail, sorgulanacak, önüne pek çok şey konmayacak. Aslında savunma hakkının kısıtlanmasıdır özü. Ha, bu noktada yapılması gereken bence şu: Bu düzenleme madem geliyor, daha önce de var, en azından uygulamadaki sorunları giderme açısından; birincisi, cumhuriyet savcısının soruşturmayı böyle keyfi olarak ta iddianamenin kabulüne kadar gizli tutmasını önleme açısından bir emniyet supabı yerleştirmekte fayda vardır.

BAŞKAN – Ne olabilir o?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bu da şudur: "Bu soruşturmanın amacı gerçekleştiği andan itibaren gizlilik kararı cumhuriyet savcısınca kaldırılır." Çünkü öyle bir şey oluyor ki soruşturma yapılıyor, insanlar gözaltına alınıyor, tanıklar dinleniyor, bütün deliller tamamlanıyor ama savcı bir tane faili daha arayacağım diye ya da bir tane usuli bir ekspertiz raporunu bekliyorum diye altı ay, yedi ay iddianameyi düzenlemiyor ve o dosyanın içeriğinden müdafiyeye haberdar olamıyor. Bu noktada en azından böyle bir düzenlemeyle oluşabilecek handikaplar giderilecektir çünkü uygulamada gerçekten çok büyük bir sıkıntı vardır.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ömer Bey, bir iki noktayı kaçırdım ben, ne öneriyorsunuz?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani, her aşamada, savcı, soruşturmanın amacı gerçekleşince tehlike artık kalkmışsa kendine göre, bu gizliliği kaldırmalıdır diyorum.

BAŞKAN – "Kaldırsın." diyor kendiliğinden.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ama o soyut bir şey.

İSA GÖK (Mersin) – Bunu yapan bir savcı var mı?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Var, var.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yok.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Biz görmedik de avukat olarak.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Son olarak şöyle tamamlayacağım sözümü...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Bir örnek var mı?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Var diyorum yani.

BAŞKAN – Vicdanlı savcılar yapar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Var, böyle savcılar Türkiye'de ne yazık ki az da olsa var.

BAŞKAN – Dinleyelim arkadaşlar.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, son olarak şöyle bir şey söyleyeyim: Bir uygulamayı ben yerleştirdim Türk hukukuna -şu anda pişman mıyım, değil miyim ondan da emin değilim- bu telefon "tape"leri dediğimiz olayları sanıkların ifade tutaklarına özet şeklinde ekleme işlemini Türkiye'de ilk defa ben yapmıştım. Bundaki amacım da şuydu: En azından, o ifade tutanağını müdafiyeye aldığı zaman, fail aldığı zaman nasıl bir suçlamayla, nasıl bir iddiayla karşılaştığını görebilsin diye. Çünkü, benden önceki uygulamalarda "İşte, senin hakkında böyle bir 'tape' var, ne diyorsun?" "Hayır, böyle bir şey yoktur, bu telefon görüşmesi bana ait değildir." diye bir cümleyle şey bitiyordu ve ifadeyi aldığı zaman müdafiyeye, bu ifadededen de bir anlam çıkaramıyordu. En azından, gizlilik kararı olsa dahi bu insanlara o telefon görüşmesiyle ilgili bir savunma olanağı tanıma anlamında bu uygulamayı ilk ben yerleştirmiştım ve o "tape" özetleri ifadelere kondu, ondan sonra soru soruldu. Ha, bu, daha sonra, kötüye kullanıldı, "tape"ler özel hayata, şuna buna hiç bakılmaksızın olduğu gibi kes kopyalayla insanların ifadesine kondu, iş amacından aştı. Bu noktada, savunma önemli bir ihtiyaç ve herkese lazım olan bir ihtiyaç. Artık, hukuk belki kimseye lazım değil bence ama savunma herkese bir gün lazım. Savunmanın önüne böyle birtakım engeller koyarak konjonktürel bir hukuk yapısından kendimizi uzak tutalım diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ali Rıza Bey, buyurun, sabrınız için teşekkür ediyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Evet, Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan; şimdi, sabahdan beri, arkadaşlarımız sanki konu teknik bir konuymuş gibi teknik olarak tartışıyorlar.

Bir: Biz aslında yargılama sürecinin avukatsız yürütüldüğü ve avukatsız mahkûmiyet kararlarının verildiği ve bu avukatsız verilen mahkûmiyet kararlarının Yargıtayca onanarak da içselleştirildiği bir süreçten geçiyoruz. Aslında, bu süreci geride bıraktığımızı ben düşünüyorum idim.

Şimdi, bu teklifin getiriliş nedeni aslında teknik değil yani teknik olarak, arkadaşlarımızın söylediği cümlelere benim bir itirazım yok, o düşünceler doğrudur, yanlıştır. Cumhur Hocomızın zaten görüşü, CMK 153'üncü maddenin kaldırılmasına ilişkin, 6526 sayılı Yasa'da da belirtmişti. Hatta, hatırlarsanız, geriye giderseniz, ondan önce, bu, sanıyorum üçüncü yargı paketindeydi, Terörle Mücadele Kanunu'ndaki soruşturma usulleriyle ilgili bu CMK 153 düzeyine çekilsin diye bir tasarı gelmişti Hükûmetten fakat o zaman yapılan tartışmalarda o da kabul edilmemişti. Biz aslında Terörle Mücadele Kanunu'ndaki soruşturmadaki gizliliği CMK 153'e getirelim derken CMK 153 kaldırıldı 6526 sayılı Yasa'da.

Şimdi, aslında, bu 153 hangi nedenlerle kaldırıldıysa bu teklif de o nedenlerle getirildi, o nedenle bence olayı teknik değil, siyasi tartışmamız gerektiğini ben düşünüyorum. Teklifin getiriliş amacı yargıdaki bir ihtiyacı karşılamak değil. Belki gerçekten böyle bir düzenleme hakkı, Köylü'nün de söylediği gibi, bazı soruşturmalar açısından gerek olabilir ama bugün bu, bu nedenle gelmedi ve CMK 153 de o nedenle kaldırılmadı. CMK 153'ün kaldırılmasını gerektiren teknik nedenler var ise o teknik nedenler, o kaldırılmasını gerektiren teknik nedenler bugün ortadan kalkmadı. O zaman niye tekrar biz bunu getiriyoruz? Ha şu var, burada iki tane konu var, birincisi: CMK 153'ün kaldırılmasına ilişkin, orada bir saptama yapmak lazım, bir de burada saptama yapmak lazım. Ya CMK 153'ün kaldırılmasıyla bir olayın gerçekleştirilmesi amaçlanıyordu siyasi iktidar tarafından, bu yapıldı yani o 153'ün kaldırılması bir görev gördü, o görev bitti, şimdi tekrar bu teklifle eskiye dönmek isteniliyor yani klasik olarak 153'ün tekrar konulması isteniliyor ya da burada da özel bir amaç var. Yani, o teklif getirilirken soruşturmanın gizliliği kaldırıldı, insanlar dosyanın içeriğini öğrenebildiler, şimdi yeni bir operasyon yapılacak demektir -ben öyle okuyorum bunu- o operasyonda da sanık avukatları dosyadaki bilgileri öğrenemesinler amacıyla bu getiriliyor demektir yani ya odur ya budur; başka yolu yok bu işin. Çünkü, CMK 153 gidiyordu, bundan kimsenin aslında bir şikâyeti de yoktu.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) - Vardı canım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Hayır, şey olarak söylüyorum.

İSA GÖK (Mersin) – Uygulamada vardı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Uygulamada değil, burada diyorum burada.

Komisyon olarak biz bu 153'ün getirilmesine ilişkin hiç kimsenin aklında bir şey de yoktu, Hükûmet getirdi bunu, kaldırdı iyi etti, güzeldi ve onu söylerken dedi ki: "Güvenlikçi anlayıştan özgürlükçü anlayışa kayıyoruz." Şimdi de buradan özgürlükçü anlayıştan güvenlikçi anlayışa tekrar dönüş var. Bu da milletin adamının tam da Cumhurbaşkanı adayı olacağı bir süreçte. Milletin adamı çıkıyor televizyonlara "Biz artık Türkiye'de güvenlikçi anlayışları terk ediyoruz, özgürlükçü anlayışlar yapıyoruz. Ondan sonra bu özgürlükçü anlayış, dönüşleri biz Parlamento olarak uyguluyoruz." Bakın, arkadaşlar, buradaki mesele şu: Bu teklif aslında bizim, Adalet Komisyonu olarak kendi saygınlığımızı gerçekten zedelediğimiz somut göstergesidir. Ya, biz hukukçuyuz, bu Adalet Komisyonu böyle sıradan bir komisyon değil, gerçekten ana komisyonlardan birisi, ana komisyon.

Şimdi, biz, kendimiz tartışıyoruz, bir kanun yapıyoruz, demek ki biz kanunları yaparken o hep konuşuyoruz ya "teknik ihtiyaç" falan, doğru dürüst tartışmıyoruz ve ona kendimiz de inanmıyoruz, siyasi iktidar istediği için yapıyoruz ya da siyasi iktidar istediği için kaldırıyoruz. Şimdi, 153'üncü maddenin kaldırılmasına ilişkin teklifte bir muhalefet şerhi yok Ramazan arkadaşımızın. Yani, bugün sabah anlattı bir sürü, o anlattığı şeyler o gün de vardı, değişen bir şey olmadı. Şimdi, o gün hiçbir şey söylemiyor, herkes parmağını kaldırıyor ve aradan üç ay geçiyor, bu teklif bu hâliyle tekrar geliyor. Bu, aslında siyasi iktidarın konjonktürel duruma göre ve siyasi iklime göre yargıyı ayarlama ihtiyacından kaynaklanan bir tekliftir. Yani, bugün siyasi iktidar Türkiye'de karşılaştığı yönetme sorununu çözmekte Parlamentodaki çoğunluğuna güvenerek günlük ihtiyaçlara göre davranma ihtiyacından kaynaklanan bir olaydır bu. Bunu geçmiş tasarı ve tekliflerde söyledik, bu tip sayısal ya da matematiksel olaylarla ya da Parlamentodaki çoğunluğa güvenerek, hukukun temel prensiplerinde oynamalar yaparak sorunları çözmek mümkün değildir dedik. Mümkün olmadığını görüyoruz çünkü bu tip davranışlar içerisine girdikçe batıyoruz, battıkça çırpınıyoruz, çırpındıkça batıyoruz. Daha iki hafta önce bir yasa çıkarttık, bu yasa da gerçekten, 100 küsur maddeyi buldu. Orada Yargıtayın yapısı yeniden şekillendirildi. 1. Başkanlık Kurulu oluşturuldu, çok dürüstçe konuşmak lazımsa o 1. Başkanlık Kurulunda cemaatin temizlenmesi amaçlanıyordu, cemaatçiler ele geçirdi şimdi, ne yapacaksınız merak ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, mesele burada şu: Çok açık ve dürüst olalım. Eğer bir adam suç işlemişse buna karşı mücadele, Parlamentodaki çoğunluğa dayanarak bu hukuksal mekanizmalarla oynayarak olmaz. Hukuk içerisinde kalarak hukuksuzlukları ortadan kaldırmak zorundayız. Şimdi, sadece Sayın Başbakan istiyor diye, her gittiği yerde “Biz cemaatle hesaplaşacağız.” diye... Hesaplaşsın, hiç itirazım yok ama o hesaplaşmayı mevcut yasa, hukuk kuralları içerisinde yapsın.

Şimdi, bakın, sabahıtır sizler konuştunuz, ben bir arkadaşınız olarak çok samimi söylüyorum, sizin dediklerinizin hiçbirisine inanmıyorum ben yani bu teknik tartışmaya inanmıyorum. Çünkü bunun teknik ihtiyaçtan gelmediğini ben de biliyorum, hepimiz biliyoruz. Mesele burada şu: 2007’de Parlamenteoya geldik. O dönem olan arkadaşlarımız bilirler. Biz yasal düzenlemeler yapmaya başladık; yok, tanık koruma yasası; yok, bilmem ne yasası yaptık, yasal şeyler oluşturduk -o zaman da söylemiştim- arkasından operasyonlar başladı, Ergenekon, Balyoz vesaire başladı. Onlar oraya oturturuldu. Şimdi de 17 Aralıkta başlayan bir süreç var. Bu süreçle ilgili Parlamenteoda bir sürü yasal düzenlemeler yapılıyor. Artık, ben de unutmaya başladım. Dolayısıyla, konjonktürel bir davranış biçimini terk etmek lazım. Eğer “paralel yapı” dedikleri ama söylemedikleri, Başbakan söylüyor gerçi de, milletin adamı olarak Başbakan onu söylüyor da... Ama, milletin adamı devletin olanaklarını Parlamenteodaki çoğunluğu da zorlayarak, hukuku altüst ederek paralel yapıyla mücadele etmeye kalkıyor. Bu, doğru değil. Paralel yapıyla... Yani, işin Türkçesi, Fethullah Gülen cemaati eğer bir suç işlemişse, gerçekten devletin içerisinde örgütlenme yapmışsa bunun ortakları kimdir, bu örgütlenmeyi nasıl yapmıştır, kimler bunlar yardımcılık yapmıştır, yataklık yapmıştır, Tayyip Bey’in de burada suçu var mıdır; bunlar da araştırılmalı. Yani, Fethullah Gülen eğer bu devleti ele geçirmişse Tayyip Bey’le beraber ele geçirdiler. Bu konuda Sayın Beşir Atalay’ın, Sayın Hüseyin Çelik’in sözleri var yani “Bunlar rutubet değil ki, nem değil ki devlete nasıl sızsın, devleti nasıl ele geçirsin? Bunlar komik şeyler.” deniyordu. Şimdi, “komik” dediğiniz şeyleri bugün bakanlar söylüyor, iktidarın yetkilileri söylüyor. Bu, aslında AKP’nin de talebi değil -böyle bir olay- AKP’nin böyle bir talebi olamaz.

O nedenle, bir kere şunu söylemek istiyorum: Bu Parlamenteo yasa yapma özensizliğini kural hâline getirdi Sayın Başkan. İki ay önce “reform” dediğiniz şeyleri, iki ay sonra kaldırarak reformları yıkamısınız. Burada hiçbir şekilde CMK’nın 157’nci maddesi bunu geri getirmenin gerekçesi yapılamaz; onu İsa Bey de çok açık bir şekilde söyledi. Şimdi, o nedenle, operasyon yapacaklarsa yapsınlar. Orada yargı siyasi mücadelenin zemini yapılmamalıdır artık. Yani, ben, yargının çiftte standart uygulanarak bir ölç alma, bir intikam alma aracı olarak kullanılmasına şahsen kişi olarak karşıyım. Kim suç işlerse işlesin o suç mevcut hukuk kuralları içerisinde, benim adamım, senin adamın olmadan, o hukuk kurallarıyla sonuç alınsın diye düşünüyorum.

Deminki şeyle ilgili de bir şey söylemek istiyorum. Şimdi, siz Sayın Başkan, bu teklifle ilgili dediniz ki: “Benim gelen teklifleri gündeme almama hakkım yok.” Şimdi, CMK’yla ilgili veya başka konularda çok tekliflerimiz var, arkadaşlarımızın ve benim. Şimdi, bu konuda teklifi almama hakkınızı neye göre, hangi kritere göre, nasıl kullanıyorsunuz? Bizim teklifleri almama hakkınız var da AKP milletvekili arkadaşlarımızın tekliflerini almama hakkınız yok mu? Bu almama hakkını ya da alma hakkını neye göre kullanıyorsunuz? Şimdi, madem Komisyon Başkanı olarak siz gündeminize hâkimseniz, gündemi siz oluşturuyorsanız bizim tekliflerimizi niye gündemimize almıyorsunuz? Bakın, bu teklif -söyledik- 11 Temmuzda veriliyor. Zaten ben şunu söylüyorum: Türkiye Cumhuriyeti devletin Anayasası’nda “hukuk devleti” yazıyor. “Hukuk devletinde yasama faaliyeti nasıl olmalıdır?” sorusunun yanıtı bu Parlamenteoda görülebilir. Eğer T.C. gerçekten Anayasa’da yazdığı gibi hukuk devletiyse yasama faaliyeti demek ki öyle oluyor demektir. Bu yasama faaliyetine göre Türkiye hukuk devleti değildir. Ya, Allah aşkına, bir teklifin iktidardan, muhalefetten geldiğini belirlemenin çok kolay bir yolu var. Eğer bir teklif, burada olduğu gibi, geldiği anda Meclis Başkanlığından bilmem arşive, kayda, aynı gün jet hızıyla sevk edilmişse, oradan Meclis Başkanlığına gelmişse, Meclis Başkanı aynı gün komisyon başkanlıklarına göndermişse, komisyon başkanlığı aynı gün toplantı terk ederek...

BAŞKAN – Aynı gün değil.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Burada ben okudum tarihleri.

Toplantı terk ederek günü vermişse, böyle bir teklife ben baktığım zaman ve o hemen konuşulup yasalarsa aha iktidardan gelen tekliftir o, iktidar milletvekillerinden gelen tekliftir. Şimdi, siz Komisyon Başkanı olarak çiftte standart uygulayamazsınız. Eğer teklifleri almama hakkınız yoksa bizim teklifleri de alın, o zaman komisyonda görüşelim, arkadaşlar reddetsinler. Size gizli olarak talimatı kim veriyor Sayın Başkan, ben bunu öğrenmek istiyorum. Siz Başbakanın talimatlarına göre mi iş yapıyorsunuz, bakanların talimatlarına göre mi iş yapıyorsunuz yoksa neye göre, ben hakikaten öğrenmek istiyorum bunu ya.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Siz de iktidar olun, şikâyetten kurtulun ya.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Yani, ben, Başkanımın öyle düşünmediğini sanıyorum.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – “İktidar olunca her şey yapılabilir.” diyorsunuz.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Burada bir de Sayın Başkan, dediğim gibi, madem bunu gündeme aldınız, bununla aynı mahiyette CMK’da değişiklik öngören pek çok yasa teklifi var, bunu gündeme alsaydınız, onu da almadınız. Bir yandan, siz Komisyon Başkanı olarak Parlamentonun yasamadaki özensizliğinden şikâyetçi olursunuz...

BAŞKAN – Makale yazarsınız.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Evet yani yaparsınız bunu. Ama, öbür taraftan hukuk devletinde olmaması gereken bu Parlamentonun özensizliğine siz katkıda bulunuyorsunuz Sayın Başkanım; bu olmaz, buna ortaksınız. Yani, burada, ben, konunun teknik olarak o mu doğruydı, bu mu doğruydı, ben bunların çok şey olduğuna inanmıyorum. Bu, dediğim gibi, hangi nedenlerle kaldırıldıysa o nedenlerle getirildi.

Şuna da inanmıyorum ben: Bu ülkede savcılar ve hâkimler “Astığım astık, kestiğim kestik, dediğim dedik.” dediği müddetçe... Öyle bu olaylar hâkim ve savcılarının inisiyatifine bırakılmayacak kadar somut verilere bağlanmalıdır. Yani, gizlilik kararının amacının gerçekleştirildiğinin tespiti hâlinde... Kim tespit edecek burada? Savcı tespit edecek. Savcılar, hâkimler tespit etse zaten hukuk bu hâllerde olmazdı. Parlamentonun çıkardığı yasaları bu ana kadar uygulamayan, efelenen, inatlaşan hâkim ve savcılardı.

Son sözüm şudur Sayın Başkan: Ben, bu tasarının Fethullah Gülen cemaatine yönelik Cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra yapılacak operasyonlar nedeniyle getirildiğini iddia ediyorum. Şimdi, yapılan bir soruşturma... Adam avukatların ifadesini alıyor, siz de öğreniyorsunuz. Avukatların ifadesi alınırken, matbu... Bana o Ergenekon, o Balyoz davasına giren bir avukat arkadaşım söyledi ve “O kadar ifadeler stratejik ki bizim şikâyetçi olmadığımız dosyadaki hâkim ve savcılarla ilgili bizim tanık olarak ifademiz alındı.” diyor. Bu soruşturma şu anda başlamıştır. Bu olay Fethullah Gülen’e yönelik bir operasyonun ilk işaretleridir, arkasından o avukatlar dosya alamayacaktır.

Başka bir son sözüm de şudur: Sayın Ramazan arkadaşım söyledi, avukatların savunma hakkından bahsetti. Avukatların savunma hakkı yoktur, savunma hakkı vatandaşındır. Avukatlar savunma görevini yaparlar, savunmanın temsilcisidirler. Siz savunma hakkına zarar verdiğiniz zaman vatandaşa zarar veriyorsunuz, millete zarar veriyorsunuz. Milletin adamı millete zarar vermez.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Ali Rıza Bey.

Dilek Hanım, buyursunlar.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben öncelikle şuradan başlamak istiyorum: Sayın Bakanı her zaman göremiyoruz. Sayın Bakan, daha önceki görüşmelerde de bir soru sormuştum ben bu ÖSYM’nin soruları açıklamamasıyla ilgili. Bu konuda Bilgi Edinme Kanunu kapsamı dışına çıkartılan bu ÖSYM’nin yaptığı sınavlardaki soruların açıklanması gerektiğini siz de düşündüğünüzü beyan etmişsiniz ve ardından da bu konuda Hükûmete teklif götüreceğinizi söylemişsiniz. Bu konuda bir gelişme oldu mu, onu bir cevaplamanızı istiyorum. Çünkü, şimdi, son günlerde özellikle TEOG sınavlarında yani ortaokuldan liseye geçiş sınavlarında 4 soruda hata olduğu anlaşıldı ve bu nedenle o soruları geçersiz hâle getirildi. Yine KPSS sınavlarında benzer hatalar olduğu mahkeme kararlarıyla tespit edildi. Onun dışında, yine son yapılan yükselme sınavlarında da hatalar olduğu tespit edildi. Şimdi, çocuklarımızın tam tercihlerini yapma süreci yaşanıyor bugünlerde, ayın 17’sine kadar da bu tercihler yapılacak. Bu tercihleri yaptıklarında çocuklar puanlarına göre yapacaklar ama eğer hatalı soru varsa, yanlış bir değerlendirme varsa bunu başka türlü değerlendirme şansı yok Sayın Bakanım. Onun için, bir an önce bu soruların artık açıklanması gerekiyor. Bu sorular açıklansın ki bundan sonra hem KPSS’ye hem TEOG’a hem de üniversite sınavlarına giren gençlerimizin hakları ihlal olmasın. Ben bunu özellikle sizden rica ediyorum, bu konuda nasıl bir çalışma yapılabilecekse... Üstelik de “Soru havuzu oluşturulacak.” diye bir gerekçe konuluyor ÖSYM tarafından ama biliyoruz ki biz sınav sisteminde bir değişiklik yapılacak. Ben hatta Millî Eğitim Bakanımızla da görüştüm, gelecek yıl ucu açık sınavlar olacak, aynı sorular sorulmayacak. Şimdi bu kadar açık, net bir durum varken bu yıl bu soruların açıklanmaması çok ciddi bir mağduriyete yol açmıştır, bu konuda sizin girişimlerinizin sonuçlarını öğrenmek istiyorum.

Şimdi, bunun dışında Sayın Başkanım...

Nerede Sayın Başkanımız? Gitti.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – Tamam, burada.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) - Sayın Başkan Vekilim, o zaman şunu söyleyeyim ben: Şimdi, bu tasarıya da baktığımızda ne yapıyor? Bu tasarı tali komisyon olarak İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna gitmesi gerekiyor ama ne hikmetse tali

komisyonlarına gitmiyor. Yani o zaman İç Tüzük'teki bu düzenleme neden var, tali komisyonlara neden gönderiliyor? Öbür taraftan, çözüm sürecine yasal bir zemin hazırlama gerekçesiyle geçen hafta Meclisten bir düzenleme geçti. Onun tali komisyonları Adalet Komisyonuydu ve Anayasa Komisyonuydu ve çok önemliydi. Anayasa'ya aykırılıklar vardı o tasarıda, Meclisin yetkisini devretmesi, örtülü af gibi pek çok sakıncalı şey vardı. Yani tali komisyon olarak biz bunları neden görüşmüyoruz? Neden bu konular gündeme getirilmiyor ve bizim de katkı yapmamız, en azından hataları varsa, eksikleri varsa bunların düzeltilmesi konusunda...

(Oturum Başkanlığına Başkan Ahmet İyimaya geçti)

Sayın Başkanım, siz de buradasınız.

Başkanım, tali komisyon olarak Adalet Komisyonuna gönderilen tasarılar neden Adalet Komisyonunda görüşülüyor diyorum. En son geçen hafta görüşülen ve daha sonra dün, zannedirim, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanan çözüm sürecine yasal zemin hazırlama -yani asıl amacının bu olduğu belirtiliyordu- bu, tali komisyon olarak bizde görüşülmedi, Anayasa Komisyonunda da görüşülmedi. Anayasa'ya aykırılıklar vardı, örtülü af niteliğinde bir yasa tasarısıydı ama biz bunu görüşmedik, gittik İçişleri Komisyonunda bir şekilde düşüncelerimizi belirttik ama önerge verme şansımız bile yoktu. Yani biz Adalet Komisyonu olarak neden böyle bir haktan mahrum bırakılıyor? Türkiye'nin çok önemli bir sorunuyla ilgili böyle bir "yasal zemin" adı altında bir tasarı getiriliyor, Anayasa'ya aykırılıkları olduğu hâlde ben orada Anayasa'ya aykırılık önergesi bile bir milletvekili olarak veremiyorum. Bu tali komisyon çalışmaları bu tasarıyla da ilgili, İnsan Hakları Komisyonuna gitmesi gerekirken gitmiyor, sadece başkanlar düzeyinde "Biz bunu görüşmeye gerek görmüyoruz." deniyor zannedirim. Bu, teamülen böyle bir gelişme olabilir ama İç Tüzük'e aykırı, o gün İçişleri Komisyonunda da özellikle bunu söyledik. Ben sizin gibi bu konuda yani hukukçuluğu ve derin bilgisi olan bir Başkanın böylesine bir engelleme içine girmemesi gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkanım. Tali komisyon olarak bizim görüşmemiz gereken tasarıları da burada görüşmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Tabii, bunun yanında, bu işte soruşturmanın gizliliğinden falan bahsediyoruz. Bu bakanlarla ilgili açılan Meclis soruşturması komisyonu oluşturuldu ama öğreniyoruz ki işte Başkanımız, eski savcımız fezlekeleri yeniden geri gönderiyor "Dizin pusulası doğru değil." diye. Sayın Başkanım, böylesi bir şey olabilir mi? Yani üstelik de biz "Soruşturmada gizlilik kararı alındı." diye Genel Kurulda nedir o fezlekelerin iç yüzü onu da anlayamadık, hâlen daha anlayabilmiş değiliz. Yani komisyon üyesi olan arkadaşlarımız da bunu anlayabilmiş değiller. Böyle bir şey olmaz. Dizin pusulası yapmak çok mu zor bir şey? Yani bunu siz oradaki arkadaşlarımıza verirsiniz kendi bünyesinde, komisyon bünyesinde çalışan arkadaşlara, bu dizin pusulası yapılır. Bu, soruşturmanın kaldırılması anlamına geliyor ve bu gizlilik aslında öyle şeylere de neden oluyor, oradan başlamak istiyorum.

Özellikle bu soruşturmanın gizliliği olayına beş ay önce çıkartılan tasarıda şöyle bir gerekçe getirilmişti, bu gerekçe benim çok hoşuma gitmişti. Şimdi ben yeniden bunu aslında kendi gerekçem olarak okumak istiyorum, bu doğru bir gerekçeydi çünkü: "İddia ve savunma makamları arasında, iddia ve savunma faaliyetinin gereği gibi yapılmasına engel olacak ayrımlar yapılması; örneğin iddia makamının bildiği bir delili savunma makamının bilmemesi, silahların eşitliği olarak bilinen ilkeye aykırılık teşkil etmektedir. Silahların eşitliği savunma makamının bir hukuk devletinde kendisine tanınmış bulunan hakları etkin bir şekilde kullanabilmesi anlamına gelmektedir. Bu ilkenin daha etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi amacıyla Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153'üncü maddesindeki ilgili değişiklikler yapılmıştır." Yani şimdi böylesi bir olumlu düzenleme yapılırken bundan geriye dönülmesi... Ben arkadaşların siyasi değerlendirmelerine de katılıyorum yani konjonktürel olarak bugün yapılan ertesi gün bozuluyor yani bugün düzeltilen, bu 153'teki düzeltilme gibi bir şey yeniden bozuluyor. Yani her dönemin ruhuna uygun düzenlemeler yapılıyor ve artık, aslında, bence çoğunluğun gerçekten bir diktatöryası var yasama faaliyetinde, çoğunluk ne isterse yani anlık, günlük değiştirmeler yapabiliyor, torba kanunun içine de atıyor, yasa teklifi olarak da getiriyor, bunun yasama faaliyeti açısından bir mantığı da aranmıyor. Bu doğru bir şey değil, yani yasama faaliyetinin, gerçekten Meclisin itibarı açısından da doğru bir şey değil. Yani bunu hiçbir şekilde anlatamıyoruz. Şimdi, biz taşraya gittiğimizde arkadaşlarımız bize, özellikle hukukçu arkadaşlarımız sorduklarında doğru dürüst bir cevap da veremeyiz, sizler hiç veremezsiniz, biz de zaten veremiyoruz. İşte biz diyoruz ki: "İktidar partisinin çoğunluğu var, el kaldır, indir yapılıyor yani bizim bu konuda söylediğimiz hiçbir şeyin önemi yok." diyoruz ama bize aynen şöyle söyleniyor: "Siz çıkartıyorsunuz." Biz vekiliz ya. Buradaki bu etkisizlik, muhalefetin etkisizliği hiçbir şekilde görülüyor.

Bir de ben şunu söylemek istiyorum: Özellikle bu gizlilik kararlarıyla ilgili konular sanki çok önemli dosyalarda alınıyormuş gibi bir pozisyon söylendi burada. Örneğin, çete davalarında ya da uyuşturucu davalarında bu türden örnekler veriliyor. Oysaki gizlilik kararları her türlü dosyada alınıyor, uygulamada her türlü dosyada alınıyor, herhangi bir trafik kazasında dahi ya da bir başka yaralama soruşturmasında dahi gizlilik kararı mutlaka alınıyor. Biz bir trafik kazası dosyasında bile tanık ifadesini göremiyoruz Sayın Başkanım.

Yani bırakın çete suçlarını, uyuşturucu suçlarını, bir trafik kazası dosyasında ve bir yaralama dosyasında bile biz bunları göremiyoruz uygulamadaki avukatlar olarak. Yani bu o kadar kötüye kullanılan bir hâle dönüştü ki... Yani çok iyi hukukçular olursa elbette bunu böyle Almanya'daki gibi daha düzgün bir şekilde uygulayabilirler.

Ama Başkanım, bizi dinlemeyecsiniz konuşmayalım.

Özellikle yargının, hukukun da siyasallaştırılması nedeniyle bu işler eğer düzgün düzenlenemiyorsa bunun yanında mantık da yasaklama ve gizleme üzerinden oluşturuluyorsa sıradan bir trafik kazası dosyasında bile bu konuda gizlilik kararları alınıyorsa...

Sayın Başkanım, konuşmayalım o zaman, bitirelim.

BAŞKAN – Özür dilerim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – 153'ün yeniden bu şekilde getirilmesi doğru bir yaklaşım biçimi değildir. Yani avukatların, özellikle savunma makamında olan kişilerin... Yani geçmiş CMUK uygulamalarını hepimiz biliyoruz 2004 öncesi. Her birimiz dosyaya hiçbir şekilde ulaşamazken tutuklamaya itiraz dilekçelerini öylesine, gereksiz bir şekilde yazmak durumunda kaldık. Yani hepimiz bu sıkıntıyı yaşadık. Neyle suçlandığını doğru dürüst bilmiyoruz, delillerin ne olduğunu bilmiyoruz, belki ifadelere bile o dönemde bilirkişi raporlarına bile ulaşamazken biz tutuklamaya itiraz dilekçeleri yazıyorduk. CMK'daki bu 153 kabul edilince biz biraz rahatladık ama rahatlamamız aslında çok geçici oldu çünkü daha sonra bütün dosyalarda gizlilik kararı alınması ve yine soruşturma delillerine bizim ulaşamamız söz konusu oldu. Yani bir kere, bu geriye dönüşün kesinlikle durdurulması gerekiyor Sayın Başkanım. Deniliyor ki: "İşte, avukatlara bu konuda güvenilmiyor, avukatlar soruşturmanın akıbetinde ve delillerin karartılmasında rol oynuyorlar." Yani işin gerçekten Türkçesi bu ama şimdi TCK 285'inci maddede gizliliğin ihlalinin cezası var. Aynı zamanda, kamuda çalışan ya da bir kamu görevlisi ise onunla ilgili artırım da var. Şimdi, böylesi bir şey var iken yani bu avukatların da bir kamu görevlisi olması söz konusu iken bir avukatın delilleri karartacağını, soruşturmanın akametini zora sokacağını... Bunları düşünerek böylesi bir şey yapılabilir mi Sayın Başkanım? Yani o zaman savcılar... Yani biz hep şunu söylüyoruz: Yargılamada 3 ayak var, savcılar var, yargıçlar var, avukatlar var. Bunların hepsi de bir sacayağıdır ve bunların eşit olması gerekir. Hatta kürsülerin bile yukarıda olmasına şiddetle karşı çıkıyoruz değil mi? Yani şimdi, sen savcıya güveniyorsun, yargıca güveniyorsun ama avukata güvenmiyorsun. Güya sacayağının bir koluyuz biz ama gerçek anlamda güvenilmediğini, üvey evlat muamelesi yapıldığını biz uygulamadan biliyoruz zaten. Bu üvey evlat muamelesinin bir sonucudur zaten.

Şimdi, deniyor ki: "Savcılar lehte ve aleyhte bütün delilleri toplarlar." Yok öyle bir şey, gerçekte öyle bir şey yok. Yani genel anlamda çok iyi hukukçular, istisnai savcılarımız olabilir ama hiç de lehte deliller de toplanmıyor. Bunu özel yetkili mahkemelerle ilgili falan söylemiyorum, özel yönlendirilmiş, ayarlanmış yargıçlar ve savcılar için söylemiyorum, normal uygulamada da, sıradan taşra illerinde de savcıların ben çoğunlukla lehte delilleri topladığını hiçbir zaman görmedim. Oraya ne zaman avukat girerse o zaman lehte deliller... Hatta sanığın ya da mağdurun ifadesinde geçen tanıklar bile dinlenmez. Lehte delil toplanacaksa bunların toplanması lazım. Bunlar bile olmaz. Avukat ne zaman müdahale ederse o zaman lehte deliller toplanmaya başlanır. Gerçek budur. Gerçek bu iken bunların hepsini bir tarafa bırakıyoruz, diyoruz ki: "Efendim, avukatlara güven olmaz. 285 de orada olmasına rağmen gene biz avukatlara güvenmiyoruz. Onun için, soruşturmanın gizliliği çerçevesinde sadece belirli evraklara ulaşabilirsiniz, onun dışındaki evraklara ulaşamazsınız." Bu doğru bir yaklaşım biçimi değil. Gerçekten hukuk devleti ilkeleri açısından da, savunmaya verilen önem açısından da çok ciddi sorunlar içeriyor diye düşünüyorum. O nedenle de bunun kesinlikle bu şekilde düzenlenmemesi lazım. 153, bizim, dört ay önce, beş ay önce yaptığımız düzenleme gibi kalmalı, bu şekilde kalmalı. Eğer ille de yapılacak deniyor ise en azından bu belli belgelere ulaşabilmeyle ilgili konularda -örneğin çete suçları ya da uyuşturucu suçları- yani belli önem arz eden konulara atfedilerek olsun ki yani bütün davalarda, bütün soruşturmalarda bu olmasın.

Ben kesinlikle 153'te bu değişiklikler yapılmasın diyorum. Ama ille de yapılacaksa... Yani Hakkı Köylü'nün önerisine katılıyorum çünkü ne zaman çıkıyor bu hak ihlali, tutuklama söz konusu olduğunda çıkıyor. Tutuklama gerekçelerini bizim bilmemiz lazım, dosyadaki durumu bilmemiz lazım. Yani en azından tutuklamaya sevk edildiği zaman avukatın o dosyayı inceleme şansı olsun yani lehteki ve aleyhteki bütün delilleri görme şansı olsun. Aynı zamanda, eğer biraz yumuşatılabilecekse, Ramazan Bey'in söylediği de olabilir, iddianamenin mahkemeye gönderilmesiyle beraber avukatın inceleme şansı olsun. Ama, uygulamadan gelen sorunları da yaşayan bir avukat olarak -asıl olması gereken- 153'ün bu hâliyle kalması ve bu değişikliğin kesinlikle olmaması konusundaki önerimizin değerlendirilmesini istiyoruz Sayın Başkan.

Yalnız, bu tali komisyon konusunda size bir milletvekili ve komisyon üyesi olarak da kırıncılıklarımı belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Adalet Komisyonu Başkanı tasarruflarında iç hukuka saygı içerisinde davranır. Tali komisyonu benim toplamam hâlinde üç veya dört ay sonra şikâyetleneceğiniz noktasındaki iradeyi görür gibiyim. Komisyonuma gelen iş sayısını size söylediğimiz zaman... Ama temel bazı konularda katılıyorum yani temel bazı, mülkiyette vesairede.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Çözüm sürecinin yasal zemini temel bir mesele değil mi Sayın Başkan? Uyduruktan bir mesele mi yani?

BAŞKAN – Yok, uyduruk değil, temel konularda katılıyorum diyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkanım, saat 13.44. Şimdi siz oruç tutuyor olabilirsiniz, oruç tutmayan arkadaşlarımız var. Siz oruç tuttuğunuz için zorunlu olarak herkes oruç tutmak zorunda değil. Eskiden olsa 13.44'e kadar bekletir miydiniz? Öğle yemeği arası verirdiniz. Niye vermediniz?

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yok, yok, hiç öyle değil.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Geçmişte de benzer şeyler oldu, saat ikide defalarca ara verdik, saat daha iki olmadı.

BAŞKAN – İsa Bey “Gideceğim.” dediği için ona söz verdim.

Buyurun.

İSA GÖK (Mersin) – Sayın Başkan, ben son kez söz aldım, çok kısa bir şey söyleyeceğim, biraz da özet gibi olacak bu.

Talebimiz terditli. Bir: 153, aynen kalsın, ellemeyin. Zira, TCK 285, oynanabilir, müdafî vekiller yönünden ağırlaştırılabilir. Hiç ellemeyin onu.

İki: Eğer 153'ü aynen getirmeyi düşünüyorsanız yani terdit talebimizin ilkinin kabul etmiyorsanız o zaman da -2'nin (a)'sı, (b)'si diyeyim ben- uygulama ağızıyla söylüyorum: Birincisi, nelere gizlilik kararı verilebileceği sayılmalı, haricindekiler savunmadan gizlenmemeli. Bu bir yöntemdir, nelere gizlilik kararı verilebileceği. İkincisi, bu sınırlama -gerek Ramazan Bey'le konuştuğumuz gerek Hakkı Bey'le görüştüğümüz 2'nin (a)'sı diyelim- bir fıkra ile çözümlenebilir. “İlk tutuklamaya sevkle -çünkü birden fazla tutuklamaya sevk olabiliyor- veya iddianamenin tanzimiyle gizlilik kararı kalkar.” şeklinde bir fıkra düşünülmeli. Zira, önemli dosyalarda arka arkaya çok fazla dalgalar geliyor, tutuklamalar sonraya kalabiliyor. İlk tutuklamaya sevk... Hangi tarihte sevk ettiyse savcı, onunla “İlk sevkine veya iddianamenin tanzimiyle gizlilik kararı kalkar.” fıkrası düşünülmeli. Bu da 2'nin (b)'si önerim.

Tabii, çoğunluk görüşü, iktidar partisi görüşü ama yarın avukatlığa döneceğiz, hukukun siyasi boyutu var, siyasetin hukuk boyutu var, hepsini düşünmek lazım, yarın hepimize lazım olacak bu haklar.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Esasında bu teklifi burada müzakere etmek benim için de kolay değil çünkü birkaç ay önce değiştirdiğimiz, kaldırdığımız bir konuyu aynen yeniden getirip buna da “evet” demenin, tabii, benim açımdan da zor olduğunu burada özellikle ifade etmek isterim.

Arkadaşlarımızın çok değerli eleştirileri oldu, onlara dair de ben de arkadaşlarıma burada talimatlar verdim. Biz Genel Kurula kadar... İsa Bey'in olsun, Süha Bey'in olsun, Ramazan Bey'in, Hakkı Bey'in, diğer arkadaşların birtakım önerileri oldu, bunu eğer getireceksek biraz daha somutlaştıralım, daraltalım şeklinde. Onlarla ilgili -şu anda bizim burada arkadaşların önerdiği bazı şeyler de var ama- bir çalışalım, sizlerle de tekrar gerekirse Genel Kurul aşamasına kadar konuşalım. Eğer yapılması gereken bir şey varsa Genel Kurulda, ben o manada bir değişiklik yapılmasına karşı olmadığımı ifade etmek isterim.

Ancak, bu teklifle ilgili ana gerekçelere dair birtakım eleştiriler oldu. Tabii, Türkiye'nin gündelik tartışmaları nedeniyle o yana bu yana çekilebilecek değerlendirmeler de elbette yapılabilir ama işin aslı şu: Bizim 157'nci madde soruşturmanın gizliliğini düzenliyor. Esasında 153'üncü madde ise müdafinin dosyayı inceleme yetkisini düzenliyor. İki birbirinden oldukça farklı hususları ele alıyor. Müdafî ne zaman dosyaya giriyor? Yani, herhâlde, şüpheli kendisi hakkında bir soruşturma olduğunu öğreniyor, kendisi bir avukat tutuyor veya hatta da savcılık ifadeye çağırıyor, bir şekilde polis yakalıyor yani bir şekilde şüphelinin hakkındaki soruşturmayı öğrenmesinden hemen sonra başlıyor bu. Öyle mi? Herhâlde -burada çok değerli hukukçular var- ben öyle biliyorum, ondan sonra inceleme başlıyor, inceliyor, bakıyor, belge alıyor çünkü savunma yapacak, ona göre bir şeyler demesi lazım. Şu anda bu maddenin, 153'ün ilgili fıkralarının kalkmasından sonra Türkiye'de şöyle bir durum ortaya çıktı: Bazı suçlarla haşır neşir olan, daha doğrusu suç alışkanlık hâline getiren veya meslek hâline getirmiş, örneğin, uyuşturucuyla ilgili kişiler, örneğin, KCK, PKK ve başkaca terör örgütleri ve onlarla alakalı şeyler, işte pek çok başkaca örgütlü suçlar ve suç işlediğini kişi kendi biliyor, bu konuda bütün çalışmaların suç

olduğunu biliyor. Şimdi, avukatlar geliyor, dilekçe veriyorlar, çok ilginç, işte “Benim müvekkilim hakkında yürüyen bir soruşturma var mıdır?” Yürüyen soruşturma varsa buna dair dosyanın şeyini istiyorlar. Şimdi, bazı savcılar “Soruşturma gizlidir.” diyor, bunu vermiyorlar. Bazı savcılar da soruşturma gizlidir meselesi bu 153’teki değişiklikten sonra istisna da kalktığı için “Alenidir.” diyor ve onlar da tutuyor bütün evrakları fotokopileriyle beraber veriyorlar. Şu anda ortaya çıkan fotoğrafta, bizim, uyuşturucu tacirleriyle, onları mahkûm edecek delillere ve onlarla etkin bir şekilde adli yönden bir soruşturma yürütme imkânı maalesef kalmamış durumda, çok net söylüyorum. Terörle ilgili konularda etkin bir mücadele yapma imkânı kalmamıştır. Burada benim elimde örnek var, şimdi Ankara’ dan, İstanbul’ dan, Diyarbakır’ dan, pek çok savcılıklardan bize gelen talepler var. Esasında bu bizden değil savcılardan gelen bir taleptir.

Şimdi, örnek olsun diye söylüyorum, hem Batı uygulaması hem Türkiye tarafı olduğu için. Şimdi PKK’lı 3 kadının Paris’te öldürülmesiyle ilgili bir konu var. Tabii bunun Fransız ayağında bir soruşturma var, Türkiye ayağında da bir soruşturma var. Şimdi, soruşturma nedeniyle ölenlerin yakınları Fransa tarafından dosyanın içeriğine vâkıf olamadılar. Onlar vermediler ama şimdi Türkiye’de bu yasa değiştikten sonra dosyanın içeriğine ilişkin taleplerde bulundular. Buradan dosyayı aldılar mı almadılar mı bilmiyorum ama o taraftan dosyayı alamıyorlar. Savcı soruyor “Siz oradan almadınız mı dosyayı?” diyorlar, “Biz oradan almadık, bize avukatımız böyle bir şey vermedi.”

Şimdi, bizim pek çok konuda -somut bir örnek olduğu için bunu verdim- şu anda delilleri toplamamız -bizim derken şahsımı kastetmiyorum, soruşturma makamlarının delilleri toplama konusu- neredeyse imkânsız bir noktaya doğru gitmiş durumdadır. Soruşturma gizli ama soruşturma süreci içerisinde bu gizliliği muhafaza etmesi bu değişiklikten sonra zor bir noktaya gelmiş durumda. Delillerin karartılması, değiştirilmesi, tanıkların etkilenmesi, başka başka yolların tamamının kullanılması konusunda suç işlediği düşünülen kişilerin etkisi güçlenmiş durumda. Hâlbuki bizim tutuklama nedenlerine baktığınızda orada kaçma nedeni, kaçma şüphesi, işte orada delillerin saklanması, karartılması gibi hususları biz bir yandan mevzuatımızda tutuklama nedeni de kabul ediyoruz. Son derece önem veriyoruz buna ama delilleri sağlıklı toplayamazsak o zaman maddi gerçeği bulamayız. Maddi gerçeği bulamazsak faili de bulamayız. Dolayısıyla, pek çok suçun faillerinin cezasız kalması gibi bir durumla karşı karşıyayız.

Şimdi burada değerli arkadaşlarım söylediler, zaten bir gizlilik esasına baktığınızda bu istisnalarda da yok değerlendirmeleri oldu, işte 135’le ilgili zaten özel hüküm var. 135/6’ncı maddede diyor ki: “Bu madde hükümlerine göre alınan tedbir kararları tedbir süresince gizli tutulur.” Gizli ama tedbir bitti, iki ay artı bir aydı, üç ay. Sonra tedbir bitti, bu kararlar dosyaya girdi. Ondan sonra gizlilik buradan kalkıyor. Tanık Koruma Kanunu’ndaki gizlilik tanığın korunmasıyla alakalı hususları kapsıyor. Baktığınız zaman, buralarda sıkıntılarımız var ama en önemli sıkıntı, bana göre şu anda dosyalarla ilgili savcılarımızın herhangi gizli bir iş yapma imkânı kalmadı, gizli bir soruşturma yapma imkânı maalesef kalmadı. Bazı suçlar, demin saydım, avukatlar, ellerinde dilekçeler, vekaletler, müracaat yapıyorlar, böyle böyle soruşturma var mı alıyorlar. Bu nedenle bunu istemeyerek de olsa suç ve suçluların cezasız kalmaması, suçların cezasız kalmaması, suçların gerçek anlamda soruşturulup sağlıklı delillerin toplanması, faille ulaşılması bakımından bir zaruretten dolayı huzurunuzda olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Genel Kurul aşamasında arkadaşlarımızın önerdikleri konularda bir iyileştirme pekâlâ yapılabilir. Benim savunma hakkının, deliller toplanırken, faille ulaşmak için uğraşılırken kısıtlanmasına da işin doğrusu gönlüm razı olmaz. Burada eğer bir çözüm bulabilirsek Genel Kurul aşamasında bunu pekâlâ koyabiliriz.

Dilek Hanım’ın sorusuyla ilgili de şunu söylemek isterim: Bakanlar Kuruluna ben konuyu götürdüm. Bu konu Bakanlar Kurulunda müzakereye açıldı, orada bir değerlendirme yapıldı ve Sayın Başbakanımız Millî Eğitim Bakanımıza bu konuda çalışma yapması talimatını verdiler. Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda bir hazırlık yürütüyor. Onlarla ilgili olduğu için konu, onlar bir hazırlık yürütüyor. Nabi Hocamız çalışmasını bitirdiğinde eminim ki bu konuda bir adım atılacaktır.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Bakanım torba kanunla gelmiş... Önümüzdeki torba kanunda bir madde ihdasıyla kalkabilirdi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır, hayır ben kalkmasından yanayım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Biliyorum, biliyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onlar hatta benden randevu istemişler, ben bunu gündeme getirdim diye ÖSYM Başkanı falan Biz anlatalım ne kadar haklı olduğumuzu ama randevu vermedim henüz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz Bakanım.

Ben, maddelere geçişi yüksek oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmiştir arkadaşlar.

İki, tamamen sizin takdirlerinize bağlı, benim takdirime değil. Dilerseniz bir saat ara veririz, dilerseniz Bakan "Genel Kurul aşamasında iyileştirme yapacağım." dedi, maddeleri oylayarak tekrar gelmeyiz.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bitirin gitsin.

BAŞKAN – Bitirelim, peki arkadaşlar.

1'inci maddeyi okutuyorum:

CEZA MUHAEMESİ KANUNUNDA DEğİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinin mülga ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"(2) Mdafiin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir.

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adlı işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Mdafi, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir."

BAŞKAN – Söz talebi yok...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım var, var. Tutanağa geçsin diye nerge...

BAŞKAN – Tabii, buyurun, buyurun.

Çok veciz "şekilde geneli üzerindeki mzakerelerimi madde metni bağlamında tekrarlıyorum." diyorsunuz.

Buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Evet, aynen öyle söyleyecektim Sayın Başkanım, geneli üzerindeki görüşlerimiz devam ediyor. Bu maddenin tasarı metninden çıkarılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, çok güzel.

nerge var, önergeyi oylarınıza sunuyorum, sözlü önerge, işleme koydum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... nerge kabul edilmemiştir.

Madde, Genel Kurulda iyileştirme beklentisini dermeyan ve derpiş ederek oylarınıza sunuluyor: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 2'yi okutuyorum:

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Oylarınıza arz: Kabul... Ret... Kabul...

Evet...

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Söz yok, önerge yok.

Kabul... Ret... Oy çokluğuyla kabul.

Tümünü oyluyorum: Kabul... Ret... Tümü kabul edilmiştir.

Ayrıca arkadaşlar, özel sözcüler konusunda, isim verin benim partim, arkadaşlar.

Murat Göktürk, Mustafa Kemal şerbetçioğlu, tamam.

İki, redaksiyon yetkisini yine oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcüleri de oyluyorum: Kabul... Ret... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, pazartesi günü saat 15.00'e kadar muhalefet şerhi için süre veriyoruz.

Anlayış için, hoşgörü için teşekkür ediyorum. Tabii deştiriler en ağır şekilde olmalı, ben mtehammilim.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14.01